Leto LXXV., št. 37 Spedizione in abbonamento postale. Poštnina plačana v gotovini. Ljubljana, torek 16. februarja 1943-XXI Cena 50 cent.

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINIJEVA ULICA 5 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izhaja vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 11.— lir.

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kraljevine Italije in inozemstva ima UNIONE PUBBLICITÀ ITALIANA S. A., MILANO

Računi pri poštno čekovnem zavodu: Ljubljana štev. 10-351

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITÀ ITALIANA S. A., MILANO.

Vasti incendi nei porti di Algeri e Tobruk

Sul fronte libico-tunisino intensa attività di opposte pattuglie — 11 Spitfire abbattuti

Il Quartiere Generale delle Forze Armate Comunica in data di 15 febbraio il seguente bollettino n. 996:

Intensa attività di opposte pattuglie esploranti sul fronte libico-tunisino.

In violenti scontri con la aviazione avversaria cacciatori germanici abbattevano 11 spitfire.

Nostri bombardieri hanno agito sullo attrezzature portuali di Algeri e Tobruk provocando vasti incendi.

Ieri a tarda sera aerei nemici, in più ondate, hanno lanciato bombe di vario calibro e spezzoni incendiari sulla città di Milano causando danni gravi a numerosi fabbricati civili. Le vittime finora accertate sedici morti e 224 feriti. Due dei quadrimotori sono precipitati ad opera della artiglieria della difesa uno in via Boffalora e uno tre Barcallo e Iuveruno.

Un ufficiale nemico lanciatesi col paracadute è stato catturato.

Altra incursione effettuata sulla Spezia causava tra le popolazione un morto e 22 feriti.

Veliki požari v lukah Alžira in Tobruka

Na libijsko-tuniškem bojišču živahno delovanje obojestranskih izvidnic — 11 Spitfirov sestreljenih

Glavni stan Italijanskih Oboroženih sil je objavil 15. februarja naslednje 996. vojno poročilo:

Živahno delovanje obojestranskih izvidniških patrol na libijsko-tuniškem bojišču

V silovitih spopadih s sovražnim letalstvom so nemški lovci sestrelili 11 letal tipa »Spitfire«.

Naši bombniki so napadli pristaniške naprave v Alžiru in Tobruku in povzročili obsežne požare.

Pozno snoči so sovražna letala v več valovih metala bombe raznega kalibra in zažigalne lističe na mesto Milan, pri čemer so povzročila hudo škodo na mnogih civilnih poslopjih. Doslej je ugotovljenih žrtev 16 mrtvih in 224 ranjenih. Dve izmed štirimotornih letal sta treščila na tla, zadeti od obrambnega topništva in sicer eno na ulico Boffalara in eno med Mercalom in Inverunom. Neki sovražni oficir, ki je odskočil s padalom, je bil ujet.

Nadaljnji napad, ki je bil izvršen na Spezzio, je imel ned prebivalstvom za posledico enega mrtvega in 22 ranjenih.

Iz nemškega vojnega poročila

Nemško vojno poročilo pravi o bojih v Severni Afriki in v Sredozemlju:

Na fronti v severni Afriki je bilo včeraj živahno delovanje izvidniških oddelkov. V nizkih poletih je letalstvo uspešno nastopilo proti sovražnim zbirališčem oklopnih vozil, topov in motornih vozil. V letalskih bitkah so sestrelili nemški lovci 11 »Spitfirov«.

Velika eksplozija na letališču v Gibraltarju

Tetuan, 14. febr. s. V trenutku, ko se je hotelo dvigniti na letališču v Gibraltarju, je eksplodiralo neko angleško letalo. Silovita eksplozija z vsem tovorom bomb je napravila hudo škodo na drugih letalih letališča. Med gašenjem, ki je trajalo več ur, se je smrtno ponesrečilo več oseb, zaposlenih na letališču.

Kratek oris življenja in dela novih državnih podtajnikov

Rim, 15. febr. s. Novi državni podtajniki so danes prisegli Duceju.

Pellegrini Domenico Giampietro, podtajnik finančnega ministrstva, se je rodil v Brianzi (Potenza) 30. avgusta 1899. Promoval je za doktorja prava in je profesor ustavnega prava na univerzi v Neaplju ter direktor sidikalne šole v tem mestu. Napisal je razne publikacije pravne in korporativne vsebine, med njimi studijo o suverenosti modernih držav. Opravljal je številne politične in sindikalne funkcje ter je član sveta korporacije za skrbstvo in kredit. Od 23. marca 1939 je nacionalni svetnik. Pripada zakonodajni proračunski komisiji Zbornice fašijev in korporacij. Bil je ranjen za Revolucijo in se je boril kot prostovoljec v prvi svetovni vojni in v španski vojni ter je bil odlikovan s srebrno kolajno za vojaško hrabrost. Nadaljnji dve srebrni kolajni si je pridobil v sedanji vojni na grški fronti, kjer je bil hudo ranjen. Je vojni pohabljenec in član direktorija PNF ter zvezni tajnik v Neaplju.

Brigadni general **Antonio Sorice**, podtajnik v vojnem ministrstvu, je bil rojen v Noli 3. novembra 1897. Bil je gojenec vojaškega kolegija v Neaplju leta 1911. in nato Kr. vojaške topniške in inženjerske akademije. Leta 1915 je postal topniški podporočnik ter je z 18 leti odšel na operacijsko področje. Z 20 leti je postal kapitan in je poveljeval bateriji med bitko pri Gorizii in na Carsu. Od leta 1919 je bil poveljnik oddelkov raznih polkov, učitelj v topniški in inženjerski uporabnostni šoli, oficir štaba pri divizijah v Genovi in Anconi. Leta 1936 je bil imenovan za šefa kabineta vojnega ministrstva, katero funkcijo je opravljal nad 5 let. Od 1. julija 1938 je državni svetnik.

Guido Rispoli, podtajnik v ministrstvu za narodno vzgojo, prihaja iz profesorskega zbora srednjih šol. Rojen je bil v Neaplju 5. decembra 1893. Je doktor filozofije. Posvetil se je šolskemu vzgojnemu poslanstvu. V prvih letih svoje kariere je bil imenovan za ravnatelja gimnazije »Giulio Cesare«, ki je med najmodernejšimi v Rimu. Bil je nacionalni zaupnik fašističnega združenja srednjih šol. V vojni 1915/1918 se je boril kot pehotni poročnik.

Vojvoda **Gutierez di Spadafora**, podtajnik v ministrstvu za poljedelstvo in gozdove se je rodil v Palermu leta 1905. Diplomiral je iz kemije in je takoj pričel poizkuse na poljedelskem področju ter dosegel znatne uspehe. Odlikovan je z zlato zvezdo za poljedelske zasluge. Poklicali so ga na važna mesta, kjer se je zanimal za vsa vprašanja organizacije in proizvodnje. Bil je podpredsednik fašistične zveze poljedelcev in podkomisar poljedelskih konzorcijev v odseku za bombaž. Kot svetnik korporacije za žito in zastopnik poljedelcev pripada Zbornici fašijev in korporacij.

Giuseppe Peverelli, podtajnik v ministrstvu za promet, se je rodil v Turinu 29. decembra 1893. Je diplomiran inženjer in je bil asistent pri stolici za gradnje in mostove na Kr. politehniki v Turinu od leta 1918 do 1923. Z uspehom se je udejstvoval kot graditelj ter je vodil važna pomorska podjetja. V vojni 1915-1918 se je boril kot oficir bersaljerov ter si je pridobil vojni križec. Pri Milici ima čin centuriona. Kot član sveta korporacije industrij je zastopnik industrijcev in nacionalni svetnik v Zbornici fašijev in korporacij.

Luigi Scarfiotti, podtajnik v ministrstvu za promet, prihaja iz industrijske panoge. Rojen je bil 30. aprila 1891 v Turinu in je diplomiran strojni inženjer. Udeležil se je italijansko-avstrijske vojne kot konjeniški oficir. Udeležil se je Pohoda na Rim. Kot strokovnjak za gradnje za konstrukcije in tehniko motorjev je tehnični direktor važnih podjetij. Posveča se tudi poljedelstvu kot lastnik poljedelskih podjetij v Marche in v Piemontu. Bil je predsednik Zveze industrijcev v pokrajini Macerata. Od leta 1939 je nacionalni svetnik v Zbornici fašijev in korporacij kot član sveta korporacij za kemijo.

Domenico Achille Arcidiacono, podtajnik v ministrstvu za promet, se je rodil 19. februarja 1895 v Ripostu di Catania iz mornariške družine. Njegov stari oče in oče sta padla v vojni. Kapitan za dolge vožnje je postal leta 1912. Ko je izbruhnila vojna 1915—1918 je šel kot prostovoljec h Kr. mornarici in bil aspirant pri mornariški straži, potem pa je prišel na torpedovko v Gornjem Adriatiku. Pridobil si je diplomo vojaškega pilota za hidroplane in se udeležil številnih vojnih akcij. Bil je poveljnik torpednih hidroplanov ob D'Annunzievem podvigu v Fiumi. Ostal je nato pri letalstvu in opravljal važne misije med njimi posebno pomembno v Egejskem morju leta 1923 in 1924 med gradnjo nekega letalskega oporišča. Leta 1928 je zaprosil za začasni dopust in se je posvetil civilnemu letalstvu. Od leta 1936 je kapitan fregate zaradi izrednih zaslug. Odlikovan je s srebrno kolajno in z drugimi odlikovanji za vojaško hrabrost. Dne 23 marca 1939 je bil izvoljen za poslanca in imenovan za nacionalnega svetnika Zbornice fašijev in korporacij kot član sveta korporacije za morje in zrak.

Renato Rinaldi, podtajnik v ministrstvu za ljudsko kulturo pripada razredu 1910. Je doktor prava in vpisan v PNF od 1 avgusta 1922. pehotni kapitan in vojni prostovoljec. Bil je organizator fašističnih mladinskih avantgard, nakar je prešel k fašističnemu vseučiliškemu gibanju in se je udejstvoval tudi v direktoriju PNF leta 1931 in 1932. Rinaldi je član treh tehničnih komisij v ministrstvu za Italijansko Afriko, tajnik zakonodajne komisije za Italijansko Afriko in je bil poročevalec v Zbornici fašijev in korporacij za važne zakonske načrte za Italijansko Afriko.

Carlo Fabrizi, podtajnik v ministrstvu za poljedelstvo in gozdove, se je rodil v Viareggiu 3 septembra 1907. Je doktor gospodarskih in trgovinskih ved in profesor trgovinske, industrijske, bančne in profesionalne tehnike na Kr. univerzi v Triestu. Spisal je številna dela o gospodarski in finančni politiki. Bil je član nacionalnega direktorija sindikata doktorjev komercialistov, inspektor PNF in dodeljen službi za gospodarsko vzporejevanje. Sedanje vojne se je udeležil kot poročnik bersaljerov.

Inseriraj v SLOV. NARODU!

NAJTEŽJE IZGUBE SOVJETOV

Nezlomljiv odpor nemških armad povzroča, da sovražnik kljub največjim žrtvam ne more doseči odločilnih uspehov

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 15. febr. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje vojno poročilo:

Sovražnik skuša na vzhodni fronti z vedno novimi oddelki, ki jih na mesto izkrvavelih meče v bitko, priti z obkoljevalnimi in prodornimi operacijami do odločilnega uspeha. Nemške armade preprečujejo z nezlomljivim odporom, elastičnim bojevanjem in odločnimi protinapadi namen sovražnika in mu prizadevajo vedno znova najtežje izgube.

Pri Novorosijsku in na nekaterih drugih točkah kubanskega mostišča podvzeti sovražni napadi so bili odbiti z velikimi krvavimi izgubami sovražnika.

Zimska bitka med Izlivom Dona in ozemljem severno od Kurska je zopet pridobila na silovitosti. Sovražni konjeniški oddelek, ki je ob srednjem Doncu prodrl v naše zaledje, je bil odrezan od zvez z zaledjem in gre uničenju naproti.

Med odmikalnimi pokreti iz loka Donca na odrejeno skrajšano obrambno črto sta bili po načrtu in brez motenj s strani sovražnika izpraznjeni mesti Rostov in Vorošilovgrad.

Na fronti med Volhovom in Ladoškim jezerom ter pred Petrogradom je sovražnik tudi včeraj napadel na široki fronti. Napadi so se zrušili v osredotočenem ognju vseh vrst orožja.

Letalski oddelki so kljub težkim vremenskim pogojem sovražnim napadalnim oddelkom prizadeli velike izgube in so na tem bojnem področju sestrelili 19 sovražnih letal. V Kronštadskem zalivu je baterija mornariškega obalnega topništva odbila sovražen napad.

V Doverski ožini je bila skupina lahkih sovražnih pomorskih edinic, ki se je skušala približati rtu Griz Nez, pregnana z ognjem mornariške obalne baterije.

Britanska letala so včeraj v večernih urah metala na nekatere kraje zapadne Nemčije, predvsem na vasi, rušilne in zažigalne bombe. Prebivalstvo je imelo, predvsem v Kölnu, izgube. Povzročena je bila škoda zaradi požarov, predvsem na stanovanjskih poslopjih. Osem izmed napadajočih bombnikov je bilo sestreljenih, štiri nadalinja letala so bila sestreljena podnevi ob obali Rokavskega preliva.

*

Berlin, 15. februarja, s. Mednarodna poročevalska agencija poroča: V obširnih strateških premikih, ki jih izvajajo nemške in zavezniške čete na južnem odseku vzhodnega bojišča, sta bili metodično izpraznjeni mesti Rostov in Vorošilovgrad, potem ko so bile uničene vse vojaške naprave. Dejstvo, da niso bili evakuirani le vsi ranjenci, marveč tudi vse orožje in vse vojno gradivo v popolnem redu, je posledica brezpriimernega napora nemških in romunskih zaščitnih čet. V večdnevnih silovitih bitkah so s čudovitim pogumom vztrajale proti po številu in orožju nadmočnim boljševiškim silam, dokler ni vsak nemški vojak dospel na novo določeno mesto. Pripominja se, da je tudi pri prejšnji sovjetski ofenzivi bil Rostov provizorično izpraznjen.

Prednosti nove nemške taktike

Berlin, 15. febr. s. Med tem ko divja zimska bitka z nespremenjeno ostrostjo na vsej vzhodni fronti, izvajajo nemške čete v najpopolnejšeme redu od nemškega vrhovnega poveljstva določena kretanja za skrajšanje fronte. Glede pomena teh kretanj pripominjajo v tukajšnjih vojaških krogih, da se vrhovno poveljstvo ni odločilo zanje le zaradi močnega pritiska sovražnih če, temveč v nameri ustvariti pogoje za znatno štedenje na ljudeh, upoštevajoč pri tem tudi skrajšanje zaledja in štednjo vsakovrstnih vojnih potrebščin. Razen teh očitnih prednosti omogoča skrajšanje frontne črte s stisnjenjem južnega odseka fronte in izravnanjem nemške postrojitve v kotlini Donca nemškemu vrhovnemu poveljništvu brez uporabljanja rezerv in brez odvzemanja ljudi z drugih front, čakati na pričetek boljše sezone in istočasno na izčrpanje sovjetske ofenzive z uporabo najmanjših količin čet in potrebščin.

V dokaz, da se sedanja kretanja izvajajo v najpopolnejšem redu, se poudarja, da nemške čete uničujejo, preden se umaknejo z oporišč, povsod vse, kar bi lahko koristilo sovražniku. Brž ko se pa oba nasprotnika zopet srečata in dobita stik, nastanejo ostre borbe med sovjetskimi prednjimi stražami in nemškimi četami, ki so se med tem razpostavile na nove trdne postojanke. To je očitno sad naglo izvedene akcije in ne akcije izvedene pod môro zasledujočega sovražnika. Taktika kretanja, ki jo izvaja nemško vrhovno poveljstvo, povzroča tudi, da sovražnik naglo zapušča že zavzete postojanke, kjer mu preti obkolitev. Boljševiške čete pa ne morejo vedno zapustiti v celoti zavzetih krajev in v teh primerih padejo često znatne skupine konjenice, če gre za izvidniške čete, ali pa tudi pehote v nemške roke.

Izčrpavanje sovražnih sil in sredstev

Berlin, 15. febr. s. Ono malo vesti vojaškega značaja, ki so prispele ponoči z vzhodnega bojišča, soglasno potrjujejo silovitost borbe ki besni zlasti v srednjem in severnem odseku južnega bojišča ter med Volhovom in Ladoškim jezerom, kakor tudi pred Petrogradom, kjer sovjetske čete navzlic katastrofalnim izgubam nadalje podžigajo ofenzivne operacije s svežimi rezervami in vojnim potrebščinami, ki prihajajo v prve bojne črte z najrazličnejšimi sredstvi. Mnenje teh vojaških krogov je, da skuša sovražnik predvsem spričo ugodnega vremena, ki bi lahko letos v izredno milih vremenskih okoliščinah nastopilo od trenutka do trenutka podvzeti poslednje napore, ki naj bi mu omogočili utrditi dosežene teritorialne pridobitve vsaj na glavnih točkah bojišča, ako noče tvegati popolnega propada zelo drage in izčrpujoče zimske bitke.

Če presojamo dogodke v luči te življenjske in neodložljive nujnosti nasprotnika, zadobe poseben pomen, ki še bolj potrjuje tezo tukajšnjih političnih krogov, po kateri stremi taktika nemškega vrhovnega poveljništva predvsem za tem, da oslabi življenjski sistem sovražnih sil, zanemarjajoč pri tem očitno prostor kot vojni činitelj, zlasti v tem letnem času, ko je pomen prostora zelo relativen.

Finsko vojno poročilo

Helsinki, 15. febr. s. V zadnjih 24 urah so sovjetski oddelki v južnem odseku fronte v Vzhodni Karelji izvedli ponoči silovit napad po srditi topniški pripravi. Sovjetske napadalne in udarne čete, ki so šle pred glavnino pehote, so bile ustavljene in vržene nazaj po ostrih borbah, ki so trajale dve uri. Obenem je finsko topništvo z zapornim ognjem na postojanke v ozadju zadalo hude izgube rdečim edinicam, ki so se pripravljale na pohod. Sovražni manever se je izjalovil. Snoči je bilo v Helsinkih 7 letalskih alarmov. Protiletalska obramba je izvedla učinkovit zaporni ogenj.

Helsinki, 15. febr. s. Danes ponoči so skupine sovjetskih bombnikov v treh zaporednih valovih letele okrog 3. ure nad področjem Helsinka.

Zmagovita akcija madžarske divizije

Budimpešta, 15. febr. s. K obrambnim bitkam na vzhodni fronti krepko prispevajo skupno z zavezniškimi tudi madžarske čete. Neštevilni so dogodki, ki pričajo ne samo o visoki morali madžarskih čet, temveč tudi o njih vojni sposobnosti. Madžarska propagandna stotnija je opisala izredno značilen dogodek. Neka madžarska edinica iz čet raznih vrst, je v tesnem sodelovanju z dvema nemškima divizijama dobila ukaz, naj napade neko sovražno višino. Topništvo je z obeh strani vedno hujše streljalo.

Poveljnik madžarskih čet na vzhodni fronti general Jany je vodil akcijo v prvih bojnih črtah. Ko je bil manever v polnem razvoju, je bilo poveljstvo obveščeno, da se nahajajo sovjetske čete ob boku in za hrbtom. Sovjeti so za dosego uspeha uporabili nizkoten trik. Njih čete so si oblekle uniforme nemške vojske. Spričo takega položaja je poveljnik odredil pregrupacijo sil in odredil zavzetje nekega bližnjega kraja za vsako ceno. Madžarske oklopne skupine so šle naprej, za njimi pa protitankovsko topništvo, poljske baterije in pehotne divizije z oddelki pionirjev in razdiralcev. Pričela se je srdita bitka. Kljub številični premoči sovražnika so si madžarski oklopni oddelki, čeprav so imeli na številnih vozeh v prejšnjih spopadih ranjene vojake, po hudih borbah utrli pot in napravili vdor, katerega so bajoneti nemške in madžarske pehote z nezadržnimi napadi še razširili.

Madžarski oklopni diviziji je tako uspelo skupno z obema pehotnima divizijama doseči določeni kraj, rešiti topništvo in se združiti z glavnino zavezniških sil. To je ena izmed svetlih epizod junaštva, na katero opozarjajo tukajšnji vojaški krogi kot na nov dokaz tesnega tovarištva med zavezniškimi četami, ki združeno hrabro branijo Evropo pred boljševiško invazijo.

Podmornice kot oskrbovalne ladje so se dobro obnesle

Berlin, 15. febr. s. Po križarjenju, ki je bilo 16.000 milj dolgo, se je neka nemška podmornica vrnila na svoje oporišče, ne da bi se ustavila med tem na kakšnem drugem oporišču. Oskrbovala se je z gorivom s petrolejskih podmornic. To potovanje je bila generalna preizkušnja za nadaljnje pomorniške operacije. Doznava se, da se bodo tudi letala oskrbovala na odprtem morju in bodo še bolj sodelovala s s podmornicami v borbi proti angloameriškemu ter sovjetskemu oskrbovanju in prometu.

Daljnosežen pomen nemških mobilizacijskih ukrepov

Stockholm, 15. febr. s. Gulmher Müller piše v listu »Afton bladet« o novih odredbah, ki se izvajajo v Nemčiji za totalno vojno ter pravi, da se vzporedno z merami socialnega in gospodarskega značaja za splošno mobilizacijo nemškega naroda izvaja močna narodno socialistična revolucija, ki se zdi v nekem smislu še bolj važna kot vojni dogodki. Pisec omenja, da se ne sme podcenjevati nemški talent za organizacijo. Kadar se Nemci odločijo za reforme, jih izvedejo do kraja in z največjo popolnostjo. Po Müllerjevem mnenju so sedanji napori prizadevanja v Nemčiji zaradi vojne nujnosti najvažnejša zadeva, ki se je pripetila v tem stoletju. Müller dodaja: »Ne vidimo, kako bodo mogli zaveznik doseči svoj famozni vojni cilj, ki je triumfalno vkorakanje skozi brandenburška vrata.«

Sile trojnega pakta ustvarjajo nov svet

Rim, 15 febr. s. Princ Urach, šef urada trojnega pakta v nemškem zunanjem ministrstvu, je včeraj popoldne zanimivo predaval v italijansko-nemškem združenju o Evropi v vojni. Navzoči so bili nemški veleposlanik pri Kvirinalu von Mackensen, japonski minister in poverjenik poslov Kase, opolnomočenca ministra Rumunije in Slovaške, zastopniki ostalih držav trojnega pakta, podpredsednik Zbornice fašijev in korporacij Grey, generalni direktor nozemskega tiska veleposlanik Rocco kot zastopnik ministra za ljudsko kulturo, šef kabineta ministrstva za ljudsko kulturo Gorrias, veleposlanik Paolucci, prefekt, novinarji in številne druge osebe iz kulturnega in političnega sveta v Rimu.

Odlični govornik, ki ga je predstavil predsednik italijansko-nemškega združenja minister Poch, je očrtal zgodovino Evrope od versajske pogodbe do danes, ter ostro analiziral razloge, ki so dovedli do svetovne vojne. Omenil je izvor in smoter narodno socialističnega gibanja, katerega doktrina temelji na večnih zakonih narave, nakar je govoril o fašistični revoluciji in očrtal njen globok pomen ter o naglem dvigu japonskega cesarstva. Predavatelj je opozoril na vse etape, ki so jih prehodili narodi trojnega pakta do medsebojne združitve.

Princ Urad je ob koncu zatrdil s toplim odobravanjem vseh navzočih, da bodo sile trojnega pakta prinesle svetu pozitivne in konstruktivne vrednote in da so njih gospodarske in socialne ideje temelj za novo civilizacijo in napovedovalec triumfa svete stvari trojnega pakta.

Nov atentat na generala Smutsa

Lorenzo Marquez, 15. febr. s. General Smuts, ki je zavlekel Južnoafriško unijo v vojno proti volji večine prebivalstva, je na čudežen način ušel novemu atentatu. Zaradi izredno stroge cenzure še ni bilo mogoče izvedeti podrobnosti o atentatu. Izvedelo se je samo, da se je zarota, katere se je udeležilo kakor se zdi, tudi nekaj oficirjev, izjalovila zaradi slučajnega odkritja policije, ki stalno čuva generala Smutsa. Narod v Južni Afriki je sit zatiranja in nasilstev. Po vstopu Južnoafriške unije v vojno je Smuts kršil obveze in zagotovila v parlamentu in poslal južnoafriške čete v vojno izven afriškega kontinenta. Zaradi tega so nastale nove močne struje proti vladi. Nov atentat na generala dokazuje to stanje v Uniji, ki je od dne do dne bolj kritično.

Rity drugič izvoljen za predsednika Finske

Helsinki, 15. febr. s. Maršal Mannerheim je finski brzojavni agenciji dal naslednjo izjavo, ki so jo vsi listi na zelo vidnem mestu objavili: Doznavam iz tiska, da me je skupina volilcev agrarne stranke določila za kandidata na predsedniško mesto. Izjavljam, da nisem nikoli pristal na tako kandidaturo, glede katere nisem bil niti povprašan.«

Skupine volilcev napredne in konzervativne stranke so se davi razgovarjale o kandidaturi za predsedniško mesto, popoldne bo pa v dvorani parlamenta volitev predsednika republike.

Helsinki, 15. febr. s. Risto Rity je bil zopet izvoljen za predsednika finske republike. Prvič se je zgodilo, da je bil prejšnji predsednik zopet izvoljen na najvišje mesto v republiki.

Glasovanja se je udeležilo 300 volilcev, zastopnikov vseh strank. Risto Rity je bil zopet izvoljen z 269 glasovi, 24 glasovalnih listkov je bilo praznih, ostalih 7 glasov pa je odpadlo na razne ljudi, ki niso kandidirali.

Uspeh nemške razstave v Ankari

Ankara, 16. febr. s. Velika nemška razstava arhitekture, ki bi se morala včeraj zaključiti, je bila podaljšana za nadaljnjih 8 dni na splošno željo. Doslej jo je obiskalo okrog 150.000 ljudi. Med obiskovalci so bili tudi ministrski predsednik Saradzoglu in vsi člani turške vlade.

Japonske operacije na Kitajskem

Hankov, 15. febr. s. Poročilo poveljništva japonskega ekspedicijskega zbora na Kitajskem poroča o novih operacijah japonskih sil proti čungkinškim silam v področju Nakanga, južnozapadno od jezera Fojang v pokrajini Kiangsi. Poročilo pravi, da potekajo operacije ugodno za Japonce.

Tokio, 15. febr. s. Mornariško ministrstvo je objavilo poročilo s katerim poveličuje junaška dejanja neke japonske flotilje rušilcev, ki je potopila 4 sovražne rušilce in poškodovala 3 križarke in en rušilec sovražnika dne 19. februarja 1942 ob napadu na otok Bali. Eskadra je bila citirana v dnevnem povelju mornarice.

Ženska bolnica in njen pomen

Veliko zaupanje, ki ga zavod uživa po dveh desetletjih delovanja med prebivalstvom, je najboljši dokaz njegovih kakovosti

Ljubljana, 16. februarja

Nedavno smo opozorili, da je konec prejšnjega meseca minilo 20 let, kar je bila v Ljubljani otvorjena samostojna bolnica za ženske bolezni kot naslednica nekdanjega ginekološko-porodniškega oddelka splošne bolnice. Opisali smo tedaj, kako važne naloge so bile naložene novemu zdravstvenemu zavodu že takoj v začetku. V dveh desetletjih svojega delovanja je pod vodstvom svojega očeta primarija prof. in dr. Alojzija Zalokarja zaživela čvrsto življenje, izpolnjujoč svoje poslanstvo v najvišji meri, kolikor so omogočale razmere. Pridobila si je sloves izvrstnega zdravstvenega zavoda, v katerega so se matere in bolne ženske iz mesta in dežele zatekale z največjim zaupanjem. Število porodnic se je od leta do leta večalo in danes je le malo Ljubljančank, ki se v težki uri porajanja novega življenja ne obrnejo po pomoč v žensko bolnico. Veliko zaupanje, ki ga zavod uživa, je pač najvažnejši dokaz njegovih kakovosti, sposobnosti njegovega strokovnega vodstva in osebja, ki se je s predanostjo posvetilo težkemu poklicu.

Po številu postelj na petem mestu

O vlogi, ki je dodeljena bolnici za ženske bolezni, nam jasno govore številke iz pregleda stanja zdravstvenih ustanov v Ljubljani, ki je bil objavljen v statističnem letopisu mestne občine. Pregled je bil sicer sestavljen že leta 1939, vendar je še vedno najverneše zrcalo dejanskega položaja, ker se ni v stanju zdravstvenih zavodov od tedaj skoraj nič spremenilo, obenem pa je bilo leta 1939 še vedno leto normalnega utripanja mesta.

Iz njega izhaja, da razpolaga Ljubljana z 11 zdravstvenimi ustanovami. Štiri so last države (splošna državna bolnica, bolnica za ženske bolezni z 201 bolniško posteljo. Vsi ostali zdravstveni zavodi so razpolagali z znatno manjšim številom postelj, in sicer od 7 do 50.

Po številu razpoložljivih postelj je bila po imenovanem pregledu na prvem mestu splošna državna bolnica z 949 bolniškimi posteljami. Sledila ji je bolnica za duševne bolezni s 726 posteljami, na tretjem mestu je bilo mestno zavetišče za onemogle z 256 posteljami, na četrtem zavetišče sv. Jožefa z 230 bolniškimi posteljami, na petem pa bolnica za ženske bolezni, bolnica za duševne bolezni in zavod za zdravstveno zaščito mater), ena je last pokrajine (pokrajinski institut za zdravljenje raka), sanatorij Emona — dr. Dergane, zavetišče sv. Jožefa — Družba usmiljenih sester in Nezgodna postaja — Zavod za socialno zavarovanje) ena mesta (mestno zavetišče za onemogle) druge pa raznih zasebnikov in organizacij (sanatorij Leonišče — Usmiljene sestre sv. Vincencija, sanatorij Šlajmarjev dom — TBPD

Po številu zdravnikov in bolnikov na drugem mestu

Pravo sliko o važnosti bolnice za ženske bolezni v sklopu vseh naših zdravstvenih ustanov pa dobimo šele, če si ogledamo številke, ki govore o bolnikih, ki so iskali v posameznih zdravstvenih zavodih pomoči in o zdravnikih, ki so jim jo nudili. Tu je bolnica za ženske bolezni na znatno višji stopnji in se uvršča takoj za splošno bolnico.

Leta 1939 se je največ bolnikov zdravilo seveda v splošni bolnici ki je tistega leta sprejela 34 500 bolnikov. Takoj za njo sledi bolnica za ženske bolezni, ki je sprejela v svoje okrilje 2130 bolnic. To dejstvo samo brez komentarjev pove dovolj o važnosti zdravstvene funkcije bolnice za ženske bolezni za mesto in njegovo okolico. Preko 1000 bolnikov je tisto leto imela le še bolnica za duševne bolezni (1471). Približali so se ji med ostalimi še najbolj banovinski institut za zdravljenje raka, sanatorija Leonišče in Šlajmerjev dom.

Bolnica za ženske bolezni je imela na razpolago 13 zdravnikov 21 redovnih sester, 3 zdravstvene pomočnice, 2 boničarki in 18 drugega osebja, tako da je zaposlovala skupno 57 oseb. V tem pogledu sta jo prekosili edino splošna bolnica (51 zdravnikov, 133 redovnih sester in 52 bolničark, skupno 199) in bolnica za duševne bolezni (3 zdravniki, 17 redovnih sester, 26 bolničark in bolničarjev ter 42 drugega osebja, skupno 88 oseb). Približalo se ji je zavetišče sv. Jožefa ki je zaposlovalo 54 oseb (2 zdravnika 28 redovnih sester, 14 bolničark in bolničarjev ter 10 drugega osebja)

V 11 letih se je število bolnic skoraj podvojilo

Še natančnejša je tabela, ki se nanaša na podrobno delovanje bolnice za ženske bolezni. Iz nje izhaja ves razvoj te zdravstvene institucije, kakor ga je doživela v teku 11 let, in sicer od l. 1929. do 1939.

Število zdravnikov se v tem času ni spremenilo. Po teh podatkih je bolnica razpolagala vsa ta leta s 7 zdravniki, in sicer leta 1939. z 2 vodilnima zdravnikoma, 2 asistentoma in 3 drugimi zdravniki. Strežnega osebja je imela vsa leta 22. Število postelj se tudi ni spremenilo in je bilo 142 normalnih in 59 postelj za dojenčke. Skupno 201 postelja.

Zelo pa se je v teh letih spreminjalo število bolnikov. Med tem ko jih je bilo v letu 1929. skupno 2733, je že naslednjega leta poskočilo na 3468. Nato je vsako leto naraščalo za večje ali manjše število in je leta 1935. prekoračilo že 4.000 bolnic. Naslednje leto, to je leta 1936., je ženska bolnica imela rekorden obisk. Skupno se je tega leta zdravilo v ženski bolnici 4197 bolnic. Kasneje se je število znova znižalo, toda leta 1939. se je ponovno približalo rekordnemu številu. V tem letu je iskalo zdravniške pomoči v njej 4159 bolnic. Tako se je število pacientk v 11 letih skoro podvojilo, ne da bi se istočasno bolnica primerno povečala.

Raslo pa ni samo število bolnic. Tudi bolniški oskrbni dnevi so bili od leta do leta daljši. Leta 1932. so oskrbni dnevi dosegli 32.338 dni. Leta 1936. že 42.949 dni, a leta 1939. celo 43.665 dni. Enako so se dvignili oskrbni dnevi novorojenčkov od 10.995 na 15.409 dni.

Te številke zadostno govore, da se je ljubljansko bolnica za ženske bolezni v 20 letih svojega obstoja razvila v nepogrešen zdravstveni zavod v vrsti vse naše zdravstvene organizacije.

Pod vplivom prvega pomladanskega solnca

se budijo sprehajalci, vrtnarji, stari ljudje in mladina Površina zemlje je še kakor goba polna vode

Ljubljana, 16. februarja.

Nenavadno milo vreme preteklih dni, ki so bili bolj podobni začetku pomladi kakor pa zimi, je že izvabilo ljudi iz stanovanj, da se ozirajo za čistimi cestami in potmi, po katerih bi bil mogoč vsaj kratek sprehod pod prijetnim soncem. Posebne sreče pa sedaj meščani še nimajo s svojimi željami po sprehodih. Zadovoljiti se morajo za sedaj s tlakovanim delom mesta. Po vseh od središča malo oddaljenejših mestnih predelih gospoduje blato, v katerem zgubi vsak še tako velik ljubitelj narave veselje do njenih prvih čarov, ki so se pokazali sedaj, ko je popolnoma izginila snežna odeja. Toplota prodira v zmrznjena tla, zadnja ledena skorja ob robovih cest se razkraja in površina zemlje je napojena z vodo kakor goba. Pod čevljem se vdira ponekod tako globoko, da pljuskne blato čez čevelj. Sedaj ne pomaga nobeno nasipanje gramoza ali peska. Tako popravljanje in čiščenje je koristno le za nekaj ur, potem pa je zopet po starem.

Stanovalci s periferije, ki ne uživajo dobrot tramvajskega prevoza, so se že vdali v usodo. Tolažijo se, da bodo pomladne sapice kmalu posrebale vodo iz preveč namočene zemlje in da bo sonce osušilo pota. Dokler so bili še kje zadnji sledovi snega, so se ga vztrajno posluževali vsaj za čiščenje čevljev. Sedaj pa so izginile prav vse snežene krpe, tako da se je treba prepustiti vodi in blatu. V mesto prihajajo z zavestjo, da se jim že na čevljih pozna, da so s periferije doma.

Sonce pa ni vplivalo prijetno samo na meščane, ki so navezani, da iščejo stikov z naravo na sprehodih. Kakor magnet je učinkovalo tudi na nekatere obdelovalce vrtov. Sončno vreme je bilo zanje znak, da so se končale zimske počitnice in da je nastopil čas, ko bo treba zopet zavihteti lopate in zasajati motike v zemljo. Seveda je za splošno obdelovanje vrtov še mnogo prezgodaj. Kdor ni med specialisti, bo počival skoraj še cel mesec.

Delo kliče sedaj predvsem tiste ki imajo večje vrtove in primerne tople grede. V Trnovem in Krakovem so se lotili nekateri urejevanja toplih gred takoj po svečnici, ko je bilo nekaj dni lepo vreme brez snega. Kdor je bil počasnejši, je to nadoknadil šele sedaj, ko je sneg ponovno izginil in se je zemlja v toplih gredah pod okni malce ogrela.

Letos pripravljajo tople grede razmeroma zelo zgodaj. Običajno so jih urejevali šele konec februarja pa še kasneje. Odločevalo je pač vreme. Čim kasneje je bila topla greda pripravljena in čim toplejše je bilo sonce, tem manj je bilo treba umetnih toplotnih virov v obliki gnojne podlage.

Kdor je za pripravo tople grede izrabil prve toplejše dni, je sedaj že posejal. Tako bo naenkrat sredi dela ki se bo končalo zopet šele pozno v jeseni, ko bo zapadel sneg prihodnje zime. S toplo gredo in setvami ter kasneje z nežnimi rastlinicami je mnogo dela in se splača predvsem tistim, ki imajo velike vrtove in računajo tudi na zaslužek z najzgodnejšo povrtnino. Stroški s toplo gredo so zlasti letos znatni. Da nudi zemlja rastlinicam primerno toploto, potrebuje za podlago precej debelo plast gnoja. Ker gre v malo večji zaboj visoko naložen voz gnoja, ki je letos pretirano drag in ga je tudi težko dobiti, stane samo priprava pravilno polnjene tople grede nekaj stotakov. Zato je treba previdno preračunati, ali se bo priprava tople grede splačala.

Enkrat posejano zemljo in že razvite klice je treba skrbno čuvati pred mrazom, obenem pa jim nuditi, ko so rastline primerno godne, primerno svetlobo, sonce in zrak. S toplo gredo je vedno veliko dela. Od zunaj je leseni zaboj pri tleh navadno zaščiten proti mrazu, ki bi mogel prodreti v notranjost skozi razne špranje, z debelo plastjo gnoja. Zvečer pokrijejo steklena okna s slamnicami in deskami. Tako ostane v zaboju tudi čez noč toplota, ki se je nabrala v njem čez dan pod vplivom sonca. Če je slabo vreme, ostane topla greda običajno zaprta, posebno če nastopa slana, mraz in morda še celo sneg. Ko pa je vreme milejše in so se rastlinice dovolj razvile, je treba tople grede zračiti in v posebno vročih dneh obsenčevati. To delo je zelo zamudno in zahteva precejšnjih skušenj.

Tako je letošnje zgodnje sonce že zaposlilo prve obdelovalce zemlje. Kmalu jim bodo sledili tudi tisti, ki se zadovoljijo s kasnejšimi pridelki in ki potrebne sadike kupijo na trgu ali pri gojiteljih sadik. Vsekakor je zdaj že skrajni čas za priprave za novo delo na vrtu.

Sonce pa ni izvabilo samo sprehajalcev in vrtnarjev na prosto. Ni redek prizor v teh dneh, da se pod zaščito proti soncu obrnjene stene grejejo na soncu starčki in starke, okoli katerih se kobacata najmanj dva vnuka. Zadovoljstvo nad sončno toploto se odraža na obrazih mladine in starih ljudi. Mladina je srečna, da sme zopet na prosto vsaj nekoliko svobodnejša, stari ljudje pa uživajo sončne žarke kakor zdravilni napitek. Mnogi so se posvetili tudi drugačnim »sodobnim« nalogam. Prevzeli so dolžnost kurjega pastirja. Ponekod je kar eden prevzel vse kokoši bližnjih sosedov v varstvo. Nadzoruje jih, da ne delajo škode, varuje pa jih tudi pred dolgoprstneži. Posel mu sicer ne vrže večjega zaslužka, kar brezplodno za skupnost njegovo posedanje na soncu tudi ni.

Iz Hrvatske

— **Sodelovanje nemške in hrvatske mladine.** Štabni vodja ustaške mladine v Osijeku je posetil deželno vodstvo nemške mladine na Hrvatskem. V znamenju tovariškega sodelovanja so obratovali pri tej priliki nekatera politična vprašanja, ki so bila urejena v obojestransko zadovoljstvo. Poleg tega je bilo sklenjeno prirediti 7. marca v Osijeku skupno manifestacijo nemške in ustaške mladine.

— **70letnica šole.** Deška meščanska šola v Dubrovniku, ki spada med najstarejše meščanske šole Dalmacije, praznuje letos 70letnico svojega obstoja. Ustanovljena je bila leta 1873. in prvo leto je imela samo 13 učencev. Leta 1924. je bila razširjena v štirirazrednico. Zdaj ima 167 učencev.

— **Hrvatska pristopila k ženevski konvenciji.** Po sklepu vlade in na predlog hrvatskega Rdečega križa je pristopila NDH k ženevski konvenciji.

— **Prvi koncert po želji.** V okviru zimske pomoči nemške narodne skupine na Hrvatskem je bil prirejen te dni v Djakovu prvi koncert po želji. Koncert je dosegel velik uspeh. Podobni koncerti bodo prirejeni v Osijeku, Vukovaru, Vinkovcih, Rumi in drugih mestih.

— **Spomenik cesarja Severusa.** Pri vasi Skelani v okraju Srebrnica v Bosni so odkopali spomenik cesarja Aleksandra Severusa (225 do 235 po Kristusu) in njegove matere Julije.

— **Imenovanje na univerzi.** Primarij zagrebškega zavoda za radioterapijo dr. Juraj Körbler je bil imenovan za izrednega profesorja na medicinski fakulteti zagrebške univerze, kjer je prevzel stolico klinične radiologije in rentgenologije. Prof. Körbler je član odbora Mednarodne zveze za zatiranje raka. Oni dan ga je povabila univerza v Erlangenu, da bi prišel predavat o raku.

— **Tranzitni promet preko Hrvatske.** S 1. februarjem se je pričel italijansko-rumunski blagovni promet preko Hrvatske.

— **Popis davkoplačevalcev.** Na Hrvatskem bodo do marca popisani vsi davkoplačevalci. Popisujejo jih uslužbenci mestnih občinskih finančnih oddelkov in organi državnih davčnih uradov.

— **Fond za rodbine branilnicev Stalingrada.** Ustaški štab v Zagrebu je prejel od dveh ustašev 150.000 kun za rodbine branilnicev Stalingrada. Denar je izročil prvi Hrvatski štedionici, kjer bo ustanovljen fond za rodbine branilnicev Stalingrada.

— **Zamenjava modre galice za baker, bronz ali medenino.** Zaradi izrednih razmer ministrstvo narodnega gospodarstva ni moglo nabaviti iz inozemstva modre galice. Zato je glavno ravnateljstvo za poljedelstvo v sporazumu z glavnim ravnateljstvom za obrt, industrijo in trgovino izdalo posebno okrožnico, v kateri opozarja vinogradnike, da bodo lahko dobili potrebno modro galico za zameno za baker, bronz in medenino in sicer za vsak kilogram čistega bakra 3.5 kg modre galice, pri bronzi in medenini bo pa to razmerje manjše.

— **Obvezna oddaja solnčnega semena in drugih oljaric.** Oblasti ponovno opozarjajo pridelovalce na zakonske določbe o brezpogojni oddaji vseh vrst oljaric najkasneje v 3 mesecih po žetvi.

Sportni pregled

Nenavaden konec hokejske tekme

Nedavno se je zgodilo na Švedskem, da so morali zaradi nenadne vremenske spremembe odpovedati meddržavno hokejsko tekmo Švica—Švedska, ker se je ledena plošča tik pred začetkom tekme spremenila v brozgo. Podoben primer, a še redkejši se je pripetil v Uzwilu v Švici.

Bilo je med hokejsko tekmo domačega moštva in nekega kluba iz Bischofszella. V zadnjih minutah druge tretjine igre je ledna ploskev, ki je bila zamrznjena površina majhnega jezerca, popustila pod težo in se vdrla v vodo. Večina igralcev in sodnik so se pogreznili naenkrat precej globoko v mrzlo vodo. K sreči dno jezerca ni bilo globoko.

Čim je minilo prvo presenečenje in je popustil preplah gledalcev, so začeli hitro reševati ponesrečene igralce. Za prizadete se je nenavadna prekinitev tekme končala še precej poceni: z izvensezonsko kopeljo in s prehladom, ki ni bil na sporedu.

Med finskimi smučarji

Iz Helsinkov poročajo o izidih dveh tradicionalnih finskih smučarskih tekem, in sicer tekov na 18 in 30 km, ki spadajo v okvir tako imenovanih klasičnih »Lappeenramen. V teku na 30 km je zmagal Riikonen, na 18 km pa je bil prvi Silvennoinen, eden glavnih finskih tekmovalcev na svetovnem smučarskem prvenstvu l. 1941 v Cortini d'Ampezzo.

Rezultati prve šestorice v obeh tekih so bili naslednji:

Tek na 30 km: 1. Riikonen 1:50:55, 2. Karvo 1:51:30, 3. Niininen 1:52:20, 4. Kosonen 1:53:54, 5. Markkanen 1:54:08, 6. Jalkanen 1:54:12.

Tek na 18 km: 1. E. Silvennoinen 51:43 2. Forssel 52:21, 3. Käkelä 52:36, 4. Kourula 53:13, 5. Vepsäläinen 53:15, 6. Kontinen 53:23.

Iz zgodovine nemškega nogometnega prvenstva

Prvo uradno nogometno tekmovanje za naslov nemškega državnega prvaka je bilo odigrano leta 1902—1903. Zmagalo je moštvo VFB iz Lipskega. V odločilni tekmi je poraženo DFC iz Prage 7:2. Bilo je to 31. maja 1903 v Hamburgu. Od tedaj do danes so Nemci odigrali skupno 34 nogometnih prvenstev za naslov državnega prvaka v nogometni igri.

Naslov si je doslej priborilo 15 moštev. Katera in kolikokrat so zmagala, nam kaže naslednji pregled:

Nürnberg	6
Schalke	6
VFB, Lipsko	3
Spielvereinigung, Fürth	3
Viktoria 89 Berlin	2
Hertha BSC, Berlin	2
Hamburger SV	2
SV Hannover 96	1
Bayern, Monakovo	1
Freiburger FC	1
Fhönix, Karlsruhe	1
Karesruher FV	1
Hornstein, Kiel	1
Rapid, Dunaj	1

Največji poraz v zaključnih tekmah je doživela dunajska »Admira«, ko je l. 1939 igrala finalno tekmo v olimpijskem stadionu v Berlinu. Schalke jo je porazil 9:3. Nemško prvenstvo kaže posebnost, ki je ne poznajo prvenstva v drugih državah. Od začetka do danes igrajo zaključna prvenstvena tekmovanja, ki se jih udeležujejo prvaki posameznih okrožij, po cup sistemu. Premaganec takoj izpade iz tekmovanja.

Zanimivo je, da sta se samo dve tekmi končali neodločeno. Prvič je bilo leta 1922 v Berlinu. Prva tekma v dvoboju med HSV—FC Nürnberg se je zaključila 2:2 in ponovna tekma 1:1. Nemška zveza je nato proglasila za prvaka HSV. Drugi primer se je zgodil leta 1938 v Berlinu na tekmi med SV Hannovrom in Schalkeom 04. Izid se je glasil 3:3 in šele v ponovni tekmi je SV Hannover zmagal 4:3.

Prejšnja leta so igrali finalne tekme v raznih nemških mestih. Od leta 1936 se vršijo vse v berlinskem olimpijskem stadionu. Sodijo jih najboljši sodniki. Navečkrat jih je doslej sodil Birlem iz Berlina. Dr. Bauvensu je bilo sojenje finalnih tekem poverjeno štirikrat.

*

Tekmovanje reprezentančne skupine v table-tennisu. Sportna sekcija »Hermes« priredi z dovoljenjem O. N. D. in sodelovanjem S. K. Korotana in Mladike v 21. in 28. februarju ter 7. marca, vsakokrat s pričetkom ob 9. uri tekmovanje reprezentančne skupine. V tej skupini so po trije najboljši igralci vsakega gori naštetih klubov. Tekmovanje se vrši tako, da igra vsak tekmovalec z vsakim na točke. Svrha tega tekmovanja je ugotoviti najtočnejšo rang-listo ljubljanskih igralcev. Vsako nedeljo se bodo odigrala po tri kola in občinstvo bo moglo videti lepo število jako napetih, izenačenih tekmovanj. Da bo pregled tega tekmovanja lažji, bo vodstvo turnirja izdalo tabelo iger in vrstni red igralcev, ki ga bo določil žreb. Prvi trije plasirani igralci prejmejo lepa, praktična spominska darila. Igra se le z »Olympia« žogicami. Občinstvo in ljubitelji tega sporta se vabijo, da v velikem številu posetijo to prireditev, ki se bo vselej vršila v dvorani hotela Miklič, vhod poleg Grafike, kajti videli bodo borbe, ki bodo odgovarjale tudi najrazvajenejšemu gledalcu. Vstopnina iz propagandnih ozirov primerna.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Torek, 16. februarja: Julijana.

DANAŠNJE PRIREDITVE

Matica: Ciganska ljubezen in Anuška.

Kino Sloga: Enkrat na teden.

Kino Union: Ura sreče.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; Ramor, Miklošičeva cesta 20; Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

Iz Spodnje Štajerske

— **Graški ljudski oder v Studencih.** V soboto zvečer je gostoval v Studencih pri Mariboru graški ljudski oder. Vprizoril je Herman Demelovo komedijo iz kmečkega življenja »Hiša gori«.

— **Za možem še žena.** V Celju je umrl nedavno lastnik znane gostilne »Pri zeleni trati« Anton Reberšak. Kmalu mu je pa sledila še žena Ana roj. Lever, stara 61 let.

— **Trio di Trieste v Celju.** Po vsej Evropi dobro znani »Trio di Trieste« nastopi na povabilo kluturnega urada mesta Celja 24. t. m. v Nemškem domu v Celju. Na sporedu so Mozartove, Beethovnove in Novakove skladbe. V triu so Dario de Rosa (klavir), Renato Zanettovich (violina) in Libero Lana (čelo).

— **Dve zlati poroki.** Zakonca Karel in Kristina Namestnik v Mariboru sta praznovala oni dan zlato poroko, mož pa obenem 80letnico rojstva. Slavljenca sta člana štajerskega Heimatbunda. — Zlato poroko sta praznovala v Mariboru tudi Barbara in Gregor Močnik, ki imata 10 otrok.

— **Smrtna nesreča.** V četrtek proti večeru se je pripetila na griču pred Slov. Bistrico težka prometna nesreča. 12-letni učenec Janez Pučič iz okolice Slov. Bistrice se je vračal po cesti domov. Vse kaže, da ga je povozil tovorni avto. Nesrečnega dečka so našli mrtvega v mlaki krvi. Kraj njega je ležal v krvi kos kruha. Neznani šofer se za svojo žrtev ni zmenil in je odpeljal naprej.

— **Življenje in umiranje.** V Ptuju je bilo prejšnji teden rojenih 10 otrok, umrl pa ni nihče. Poročili so se Anton Vidovič z Marijo Poslančec, Rudolf Tronjko z Jerico Letono in Alojz Leich s Katarino Marušek. V Slovenji vesi sta se poročila Stanislav Galun in Marija Glaser. Na Pragerskem so bili rojeni 3 otroci, umrla je pa Ana Koren. V Laškem je bilo rojenih 5 otrok, poročili so se pa Friderik Reser z Ano Hrovat in Mihael Rozman z Apolonijo Kozmus. V januarju je bilo rojenih v Slov. Bistrici 22 otrok, novih grobov je bilo 5, poročila pa sta se Franc Gašparič in Jožefa Ozimič.

Rdeči križ poroča

Zaupnik vojnih ujetnikov v Oflag VI C (Osnabrück - Eversheide) poroča, da prihajajo za ujetnike v navedenem taborišču paketi, ki niso opremljeni s predpisanimi paketnimi listi (Packetschein). Radi tega jih komanda taborišča ne izroča naslovnikom. Interesenti se opozarjajo, da opremijo pošiljke za to taborišče brezpogojno s paketnimi listi.

Radio Ljubljana

Torek, 16. februarja 1943/XXI.

12.45: Simfonična glasba. — 13.00: Napoved časa. — Poročila v italijanščini. — 13.10: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. — 13.12: Simfonična glasba na ploščah. — 13.40: Operna glasba na ploščah. — 14.00: Poročila v italijanščini. — 14.10: Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec. — Lahka glasba. — 15.00: Poročila v slovenščini. — 17.00: Napoved časa. — Poročila v italijanščini. — 17.10: Pet minut gospoda X. — 17.15: Plošče »La Voce del Padrone — Columbia«. — 19.30: Poročila v slovenščini. — 19.45: Operna glasba. — 20.00: Napoved časa. — Poročila v italijanščini. — 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. — 20.30: Pesmi za vse okuse vodi dirigent Segurini. — 21.30: Predavanje v slovenščini. — 21.40: Moderne pesmi vodi dirigent Zeme. — 22.00: Vesela glasba osemnajstega stoletja. — 22.45: Poročila v italijanščini.

SREDA, 17. FEBRUARJA 1943-XIX.

7.30 Slovenska glasba. — 8.00 Napoved časa. — Poročila v italijanščini. — 12.20 Plošče. — 12.30 Poročila v slovenščini. — 12.45 Lahka glasba. — 13.00 Napoved časa. — Poročila v italijanščini. — 13.10 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. — 13.12 Orkester vodi dirigent Petralia. — 13.45 Operna glasba na ploščah. — 14.00 Poročila v italijanščini. — 14.10 Pesmi za vse okuse vodi dirigent Segurini. — 14.30 Na harmoniko igra Vlado Golob. — 15.00 Poročila v slovenščini. — 17.00 Napoved časa. — Poročila v italijanščini. — 17.15 Pesmi in napevi. — 17.35 Koncert sopranistke Margherite Orsi. — 19.00 »Govorimo italijansko« — poučuje prof. dr. Stanko Leben. — 19.30 Poročila v slovenščini. — 19.45 Simfonična glasba. — 20.00 Napoved časa. — Poročila v italijanščini. — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. — 20.30 Verdi: Rigoletto. — V odmorih: predavanje v slovenščini; zanimivosti v slovenščini. — Po končani operi poročila v italijanščini.

VSAJ NEKAJ

— Slišal sem, da si sprejel v službo nekega nezaposlenega igralca.

— Da, res je. Veš, saj itak nihče nič ne dela, on pa tako dobro glumi, da imam vsaj vtis, da dela.

Velika noč pri Kosovih

Blaž Kos je sedel pri radijskem aparatu in čital novine nestrpno pričakujoč, da se vrne žena in mu pripravi večerjo.

Končno je prišla.

— Pojutrišnjem bo narejena moja nova pomladna obleka, — je dejala veselo. — Bala sem se že, da mi je šivilja ne bo pravočasno naredila in da za Veliko noč ne bom imela kaj obleči.

Med pripravljanjem večerje je povedala možu vse novice.

— Popoldne je prišel račun za plin in elektriko... Mihec je dobil dvojko iz prirodopisa...

— Užitek! — je odgovoril Kos veselo — Same prijetne stvari... ena lepša od druge... A jutri bo poleg tvoje obleke gotovo pripravljen tudi račun za njo?...

— Evo ti denarja za šunko in potice, — je nadaljeval po kratkem molku. — Plin in elektrika bosta že počakala do prvega... Mihec naj pa zahvali boga, da je dobil dvojko v prirodopisu prav za Veliko noč, sicer bi mu že pokazal. Zdaj naj jo pa ima v božjem imenu, zaradi tega si nočem pokvariti velikonočnega miru. Da, to sem hotel povedati tudi tebi, Zora, vedi, da hočem imeti za Veliko noč mir v hiši. To pomeni, da v tem času nočem nobenih prerekanj in prepirov. Upam, da boš teh nekaj dni vzdržala.

— Zakaj mi pa pripoveduješ to? — se je razjezila Kosovka. — Jaz bi se sploh nikoli ne prepirala, če bi ne začel ti.

— Jaz??? Zdi se mi, da si že zopet nataknjena.

Velikonočni mir in veselje bi se bila že pričela, da se ni tisti hip pojavil na pragu Mihec.

— Dober večer! — je pozdravil.

— Bog daj! — je odzdravil oče jezno in takoj je nadaljeval: — Kako to, da si dobil v prirodopisu dvojko?

— Nisem vedel, kaj je gams.

— Tako torej! Zaman ti vedno zabičujem, da glej te slike v naravoslovju! Toda to ti je bob v steno. Le čakaj, lenuh ti grdi! Naj le mine Velika noč, potem ti pa že navijem ušesa!

— Hvala bogu, da so si ljudje izmislili Veliko noč, očka! Me vsaj tepel ne boš.

*

Za Veliko noč je bila pri Kosovih na obedu teta Klara. Prišla je skupaj s svojim nerazdružnim Fifikom, ki je začel takoj sovražno renčati na Kosovega Mufka.

Teta Klara je prinesla Kosovki butarico krasnih mačic in ko sta jih skupaj spravili v vazo, je začutila lakoto in vzela je pisanico, krasno pisanico, ki jo je Mihec tri dni slikal in ki bi jo bil moral odnesti po Veliki noči v šolo kot domačo vajo iz ročnega dela.

Mihec je začel godrnjati, toda njegov očka je takoj dejal s prijaznim, čeprav kislim obrazom teti Klari: — To ni nič hudega, draga teta Klara, Mihec bo že naslikal drugo pisanico. Se bo vsaj vadil.

Položaj je bil rešen in ta čas, ko je Kos zamrmral sam pri sebi: »Prokleta babura!« — je bila teta Klara že pri poticah.

— Krasne so! — je pohvalila gospodinjo.

— Ne, lepe baš niso, — je odgovorila skromna gospodinja. — Dobre so pa, o tem se boš prepričala po obedu.

Toda teta je bila zelo radovedna. Vzela je kos potice in da bi dokazala, da jo je hotela sama pokusiti, je odtrgala koščck in ga vrgla svojemu Fifiku.

Ko je videl to Kosov Mufek, se je polakomnil potice tudi on, skočil je k tetinemu Fifiku in mu vzel potico.

Teta se je zaradi tega tako razjezila, da je pozabila, da se pes ne da motiti pri jedi in iztrgala mu je potico iz gobca, da bi jo vrnila svojemu Fifiku.

Mufek je zarenčal »kakor pes«, skočil na teto in ji raztrgal praznično obleko. Ni znano, ali bolj od strahu ali od jeze, toda teta Klara se je pri priči onesvestila. Med padanjem se je še ujela z roko za rob prta.

To ji sicer ni mnogo pomagalo, ker se s tem ni mogla zadržati, pač je pa prišla njena tragedija do učinkovitejšega izraza: med hruščem in truščem krožnikov, pribora in vsega svečanega velikonočnega obeda, ki ga je potegnila s prtom za seboj. Mihec se je začel vsemu temu tako krohotati, da se mu je zataknila v sapniku potica, ki jo je baš jedel. Prestrašena mati mu je hotela priskočiti na pomoč, pa ji je spodrsnilo in sedla je v skledo z juho, pri tem je pa prevrnila akvarij. Bilo je kakor da je treščilo v sobo.

Samo Kos je ostal miren. Globoko je vzdihnil in odmašil steklenico žganja, ki je bila po čudnem naključju ostala cela. Po krepkem požirku je položil teti Klari, ki se je bila ta čas že povsem osvestila, njenega Fifika v naročje. Potem je pa prijel teto Klaro skupaj z njenim Fifikom in ju odnesel mirno in molče pred vrata.

Zgodovinski opisi Ljubljane

Še vedno nimamo popolne novejše zgodovinske knjige Ljubljane — Ob izidu Vahnovega zgodovinskega orisa „Ljubljana“

Ljubljana ima posebno znamenito zgodovino in zgodovinarjem se je vedno nudila zelo hvaležna naloga, da so raziskovali preteklost našega mesta. Kot sad njihovega dela proučevanja mestnega arhiva in drugih virov so izšli številni zgodovinski opisi. Toda po večini so že pozabljeni, odnosno niso več tako lahko pristopni. Tako marsikdo zaman povprašuje po knjigi, ki bi mu nudila vsaj pregled ljubljanske zgodovine. Temu namenu bo poslej ustrezala knjižica, ki je izšla nedavno pod naslovom »Ljubljana — Zgodovinski oris«. Napisal jo je D. Vahen. Posamezni sestavki so najprej izšli v »Zadrugarju«. Za knjigo jih je izpopolnil ter razširil. To je menda zdaj edina zgodovinska knjiga Ljubljane, ki je še naprodaj. Starejše so že zdavnaj pošle. Sicer pa doslej menda še ni izšla nobena knjiga, ki bi obravnavala dovolj izčrpno zgodovino Ljubljane — z vseh področij. Najpopolnejši, odnosno vsaj najobsežnejši so Vrhovčevi spisi, vendar nekoliko zastareli. Drugi številni zgodovinski opisi so razkropljeni po revijah. Morda bi kdaj kazalo, da bi jih zbrali najboljše v monografiji, na primer dela naših znanstvenikov J. Rusa, Melika, Zwittra in morda še Vrhovnika in številnih drugih dobrih in vestnih piscev.

Ko je Ivan Vrhovec leta 1886 napisal eno najboljših zgodovinskih knjig Ljubljane (v nemščini) »Die wohllöbl. landesfürstl. Hauptstadt Laibach«, je ugotovil v uvodu, da dotlej še ni bilo objavljeno nobeno obširnejše delo o Ljubljani od izida Richterjeve »Zgodovine Ljubljane od najstarejših časov do ustanovitve ljubljanske škofije leta 1461«. Zato so bili navezani le na Valvasorja. Vrhovčeva knjiga je bila sad triletnega arhivskega dela v mestnem arhivu. Uporabil je mnoge listine, ki so bile dotlej še neznane. Še pomembnejša se pa zdi nekaterim Vrhovčeva knjiga »Ljubljanski meščanje v minulih stoletjih« (s podnoslovom: »Kulturno-historične študije, zajete iz ljubljanskega mestnega arhiva«). Sam je sodil o tem delu, da je prava »kulturna zgodovina ljubljanska«. V njem se peča predvsem s pravnimi in kulturnimi ureditvami stare Ljubljane a ne toliko z razvojem mesta in njegovimi zgodovinskimi dogodki. Med starejšimi zgodovinarji so se pečali še mnogi z zgodovino našega mesta; seveda nikakor ni mogoče prezreti Valvasorja, zlasti ne zaradi tega, ker so se nekateri celo do novejšega časa zelo naslanjali na njegove spise, ne da bi sami preiskali ter ugotovili, ali tudi vse drži, kar je napisal ta učenjak 17. stoletja, ki ni bil zgodovinar v strogem pomenu besede, temveč bolj kronist. Novejši zgodovinarji delajo bolj vestno ter ne zidajo vsega na Valvasorja. Tudi na nekatere zgodovinarje iz prejšnjega stoletja se ni mogoče vselej zanesti, ker so prav tako mnogo prepisovali iz Valvasorja. Najbolj znana imena med zgodovinopisci Ljubljane od starejših časov do dandanes so razen Valvasorja in Vrhovnika: Ivan Ludvik Schönleben, Radics, Dimitz, Vrhovnik, J. Rus, Melik, Zwitter, Šmid itd. Upoštevati pa moramo, da nekateri teh piscev niso pisali strogo zgodovinskih spisov, temveč geografske in kulturno-zgodovinske razprave.

Na vsa ta številna dela se je lahko naslanjal pisec priročnika »Ljubljana« in v resnici tudi navaja na koncu knjižice, ki obsega 238 strani — opremljena je s številnimi slikami —, mnoge vire. Ni napisal kritičnega zgodovinskega dela o Ljubljani, saj sam ni raziskoval listin, temveč je le zbral podatke iz znanih zgodovinskih del, zato pač ugotovitve v knjigi drže, kolikor so neizpodbitne v virih, ki je iz njih zajemal.

Uvodu knjige je posvetil večno lepe Cankarjeve besede, menda najlepšo hvalnico Ljubljani, kar jih je kdaj izšlo: »Vse blagoslove tebi, Ljubljana.«

Pisec svojega dela ni razčlenil na poglavja, zato ni pregledno. Varčeval je pač s prostorom ter je skušal povedati čim več. Nedvomno ni lahko stisniti v tako tesen okvir toliko podatkov, da bi bil v tako majhni knjižici podan pregled vse ljubljanske zgodovine. Začel je z najstarejšo dobo ter se tudi ozrl na obličje našega kraja, ko je Barje še zalivalo jezero. Omenja mostičarje, potem na kratko opiše porečje Ljubljanice, se dotakne ustanovitve Emone in njenega propada. Opozarja kaj pravijo starejši zgodovinarji o nastanku Ljubljane. Topografski opis je dovolj dober. Peča se s pravnimi ureditvami srednjeveške Ljubljane, omenja gosposke na področju Ljubljane. Precej obširno opisuje protestantsko dobo. Kratko je opisal zgodovino in nastanek starejših pomembnejših poslopij. V opis je zajel kolikor je pač bilo mogoče, tudi razvoj mesta, predvsem po potresu. Zasledoval je razvoj Ljubljane od srednjega veka ter opisal mestno obzidje, do najnovejše dobe ter je navedel meje Velike Ljubljane v okviru Ljubljanske pokrajine. Dotaknil se je tudi novejše kulturne zgodovine ne le Ljubljane, temveč slovenskega naroda. Knjižica nedvomno zasluži pozornost kot priročnik, čeprav ne kot učbenik. Zato zasluži da bo prevedena v italijanščino, kakor je napovedano.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

KINO MATICA — TELEFON 22-41

Dva filma dnevno:

Ob delavnikih ob 14.30 **»Ciganska ljubezen«**, ob 16.30, 18.30 **»Anuška«**

Ob nedeljah in praznikih ob 10.30 **»Ciganska ljubezen«** — ob 14.30, 16.30 in 18.30 **»Anuška«**

Ciganska ljubezen — Odlični igralci: **Madelaine Sologne, Jean Gallant.** Ciganski orkester in zbori!

Anuška — **Hilde Krahl** v glavni vlogi. Film pestrosti in dekorja! Dunajski valčki, stare pesmi in plesi!

KINO SLOGA — TELEFON 27-30

Če se hoče kdo podučiti, kako more prekaniti gospodinjo, šolsko ravnateljico, da si pridobi deklico, ta naj si ogleda odlično komedijo

Enkrat na teden

Vera Carmi, Roberto Villa, Carlo Campanini

Predstave ob delavnikih od 14.30 dalje; v nedeljo ob 10.30, 14.30 16.30 in 18.30 uri

KINO UNION — TELEFON 22-21

Najnovejši film najznamenitejšega nemškega filmskega igralca **Heinricha Georgea**

Ura sreče

z **Mario Tasnady, Karlo Rustom** in **Pavlom Richterjem**

Predstave: ob nedavnikih ob 16. in 18.15 uri; ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30, in 18.30 uri

DNEVNE VESTI

— **Na polju slave je padel na Balkanu** konjeniški poročnik Hektor Mori. Bil je od pričetka vojnih sovražnosti pod orožjem. Izvedel je številne uspešne akcije na bojišču, dokler ni junaško izdihnil. Pokojnik je bil po rodu iz Milana.

— **Na bojišču** pri Bardiji je padel pripadnik tankovskega oddelka Gino Boffelli, ki je bil po rodu iz Castelleona pri Cremoni. Izšel je iz fašijskih organizacij svojega rodnega kraja.

— **Svečan pogreb generala Testija-Rasponija.** Kakor poročajo iz Bologne, je predsednik invalidskega združenja Karol Delcroix prisostvoval skupno s predsedniki emilijskih ter romagnskih odsekov združenja vojnih ranjencev ter pohabljencev pogrebnim svečanostim za pokojnim generalom Testijem-Rasponijem, ki je bil dolgo vrsto let predsednik bolognskega odseka organizacije vojnih ranjencev ter pohabljencev.

— **Velilo Aostskega vojvode v prid sirotam vojnih letalcev.** Letalski minister v Rimu razglaša, da je nakazala te dni Nj. Kr. Vis. Vojvodinja Aostska podporni organizaciji sirot vojnih letalcev 200.000 lir, ki jih je bil namenil pokojni Vojvoda Amadej Aostski v prid sirotam vojnih letalcev, ki so padli v sedanji vojni.

— **Smrt imejitelja zlate svetinje četniškega vojvode I. Trifunoviča Birčanina.** Poseben dopolnilni vestnik za Dalmazijo, ki ga izdaja agencija »Asit« poroča: V Spalatu je umrl vojvoda Ilija Trifunovič Birčanin, imetitelj italijanske zlate hrabrostne svetinje. Pokojnik je bil hraber borec, ki se je odlikoval v balkanski vojni in v prvi svetovni vojni, ko je prejel za svojo hrabrost od italijanskega Kralja zlato hrabrostno svetinjo. Po razpadu Jugoslavije se je umaknil v Črno goro, nato pa v Dalmazio, kjer je sedaj umrl, potem ko je v besedi in dejanju izvajal svoje stališče proti boljševizmu.

— **Politična priprava mladine, organizirane v G. I. L.-u.** V Milanu je bil organiziran ciklus predavanj, ki ima namen izpopolnjevati politično izobrazbo italijanske mladine, ki je organizirana v G. I. L.-u. Ta tečaj je organiziralo glavno poveljstvo G. I. L.-a. Med drugim bodo predavali Dante Dini o temi: »Italija in fašizem sta eno ter isto.« Prof. Robert Pavese: »Naši sovražniki ne sovražijo samo fašizma, marveč tudi Italijo.« Dr. Polidori: »Anglija ter Francija sta nas vedno izdali.« Centurio Arbissone: »Evropski ogspodarski viri po večini v osnih rokah.« Dr. Micoli: »Obstoja samo eno bojišče.«

— **Smrt znanega italijanskega novinarja.** Iz Rima poročajo: Umrl je znani italijanski novinar Vincenc Turko, sin Pepina Turca in vnuk Alojzija Lodija, ki sta bila med najbolj vidnimi predstavniki italijanskega novinarstva iz časa pred prvo svetovno vojno. Pokojni Vincenc Turko je bil rojen leta 1883 v Neaplju. Posvetil se je novinarstvu in je preživel vse svoje življenje po večini v Rimu. Italijansko časopisje posvečuje njegovemu spominu toplo napisane nekrologe.

— **Giglijev dar 50.000 za pomoč italijanskim umetnikom.** Znameniti tenorist Benjamin Gigli, komisar novega nac. fašističnega sindikata gledaliških igralcev, je poslal predsedniku Faš. konfederacije svobodnih poklicev ter umetnikov pismo, ki mu v njem sporoča, da poklanja 50.000 lir v prid podpornim ter socialnim ciljem omenjene konfederacije. Predsednik konfederacije nac. svetnik Kornelij di Marzio je odredil, da se uporabi omenjeni znesek v prid konfederacijski podporni blagajni. O razdelitvi zneska bo sklepala posebna komisija.

— **Koncerti italijanskih solistov v poljskem gubernoju.** V Varšavi se je zaključil te dni poset italijanskih pevcev in solistov, ki so končali svojo veliko koncertno turnejo po vseh večjih mestih in krajih poljskega gubernija. Slavni italijanski pevci Scagliarini, Surani, De Francesco, Rojo, Righetti in Colombo so bili deležni navdušenega priznanja za svoje odlično izvajanje najbolj znanih in najlepših italijanskih opernih skladb. Vsi njihovi koncerti so šli v prid nemškim vojnim ranjencem z vzhodnega bojišča.

Loterijska sreča. Dne 12. februarja so bile izžrebane sledeče srečonosne loterijske štev.: Bari 4, 88, 46, 16 in 25. Cagliari 80, 31, 2, 23 in 7. Florenca 58, 88, 56, 21 in 82. Genova 63, 52, 57, 6 in 1. Milan 52, 88, 25, 54 in 1. Neapelj 62, 18, 57, 90 in 37. Palermo 80, 49, 63, 31 in 7. Rim 46, 81, 49, 69 in 10. Turin 87, 79, 9, 40 in 13. Benetke 67, 1, 84, 74 in 78.

Lepa gesta. Lastnica stanovanjske hiše v ulici Donatello 28 v Milanu gospa Ema Scotti je podarila Karlu Ghiselliju, ki se je vrnil kot ranjenec z bojišča, najemninski znesek 1500 lir ter mu je odpisala najemnino tudi za naprej vključno mesec junij t. l.

— **Komorna glasba v milanski Scali.** Te dni je bil otvoritveni večer komorne glasbe, ki jo bodo izvajali na številnih komornih koncertih odlični predstavitelji italijanske komorne glasbe. Na otvoritvenem večeru komorne glasbe je nastopil znani pianist Artur Benedetti Michelangeli. Izvajal je Bachov »Italijanski koncert«, Tomeonijevo »Fugo«, Xeissovo suito. V drugem delu je interpretiral razne Beethovnove komorne skladbe. Benedetti Michelangeli je doživel sijajen uspeh.

— **Galilejeva proslava v Lisboni.** Vrsta manifestacij v proslavitev spomina znamenitega italijanskegaa učenjka Galileja Galilei je bila te dni zaključena s svečanim zborom v Coimbri. V veliki avli filozofske fakultete staroslavne portugalske univerze je predaval prof. Matos Romaon z lisbonske univerze o znanstveniku Galileu. Zatem sta očrtala Galileiev lik vseučiliška profesorja Manuel Reis ter Jakob Carvalho. Reis je spregovoril o Galileu kot zvezdoslovcu, dočim je Carvalho prikazal odnošaje med Portugalsko in Galileiem. Vsi predavatelji so našli tople besede za Italijo. Končno je razpravljaal še rektor o Galileievi osebnosti ter je predočil delež Italije in Italijanov k splošnemu kulturnemu ter znanstvenemu napredku. Zatem je spregovoril ravnatelj Italijanskega kulturnega zavoda na Portugalskem prof. Saviotti, ki se je kot zastopnik Kr. italijanskega ministra za narodno kulturo zahvalil vseučilišču v Coimbri za proslavo, ki je bila posvečena italijanskemu učenjaku. Opozarjal je tudi na duhovno, latinsko povezanost med Italijo in Portugalsko. Pozdravne brzojavke so bile odposlane Kr. italijanskemu ministru v Lisboni ter rektorjema padovanske in pisanske univerze.

— **Žena je po pol uri sledila možu v smrt.** Iz Bologne poročajo: Delj časa je bolehal 72-letni dr. Aleksander Tirelli. Stregla mu je njegova žena 70-letna Klementina Monti. Nekaj ur pred moževo smrtjo se je vlegla v postelje, pol ure po moževi smrti je tudi ona izdihnila.

— **Monografija o sicilski agrarni preobrazbi.** Pokrajinski odsek nac. faš. kulturnega zavoda v Cataniji je razpisal nagradni natečaj za monografijo, ki naj se nanaša na preobrazbo sicilskega kmetskega gospodarstva. Zanimanci bodo morali opisati veliko kmetsko gospodarstvo sicilskih pokrajin s tehnično kolonizacijo sicilskega latifundija. Monografija ne bo smela obsegati nad 100 strani. Nagrada, ki pa ni razdeljiva, znaša 6000 lir.

— **Mascia Predit poje v prid nemškim vojnim ranjencem.** V vrsti kulturnih manifestacij, ki jih organizira italijansko nemško združenje, je bil v prostorih združenja v Rimu koncert odlične solistke Mascije Predit, ki je v izvrstnem razpoloženju odpela izbrane skladbe Monteverdija, H. Wolfa in R. Straussa. Večer je bil organiziran v prid nemškim vojnim ranjencem.

— **Elektrika jo je ubila, ko je telefonirala.** Gospodična Helena Messeni se je mudila v prostorih osrednje elektrarne družbe Valdarno v kraju San Lorenzo pri Florenci. Med telefoniranjem se je vsa ožgana zgrudila na tla in obležala negibna. Zdravnik je dognal, da jo je oplazila električna sila, ki je bila smrtonosna. Strokovnjaki skušajo sedaj dognati vzroke nenavadne smrtne nesreče.

— **Miljonske in polmiljonske nagrade.** Izžrebane so bile sledeče štev. zakladnih bonov za miljonske ter polmiljonske nagrade: miljon lir za št. 1,461.272, pol milj. lir za št. 1,102.467 v seriji A-13. V seriji A-14: nagrada 1 milj. lir za štev. 759.528, pol milj. lir za št. 413.396. V seriji A-15: miljon lir za št. 1,352.504, pol miljona lir za št. 1,637.028. Serija A-16: nagrada miljon lir za št. 698.796, pol milj. lir za št. 577.402. V seriji A-17: miljon lir za št. 1,925.407, pol milj. lir za št. 1,191.382. Serija A-18: miljon lir za št. 1,981.190, pol miljona lir za št. 91.277. Serija A-19: miljon lir za št. 350.751, pol miljona lir za št. 1,901.155. V seriji A-20: miljon lir za št. 1,612.183. Pol miljona lir 1,649.111. Serija A-21: miljon lir za št. 1,244.490, pol miljona lir za št. 679.299. Serija A-22: miljon lir za št. 493.797, pol miljona lir za št. 533.161. Serija A-23: miljon lir za št. 51.984, pol miljona lir za št. 1,590.389. Serija A-24: miljon lir za št. 1,552.518, pol milj. lir za št. 481.976. V serji A-25: nagrada miljon lir za št. 614.504, pol miljona lir za št. 1,390.364.

— **Sanje so mu prinesle nad pol miljona lir.** Italijanski listi poročajo o nenavadni loterijski sreči, ki je je bil deležen Silvij De Vitis iz mesta Lecce. Skombiniral je tri srečonosne štev., ki si jih je bil zabeležil po nočnih sanjah: 23, 26 in 52. Šel je stavit na nje, loterijska sreča mu je bila naklonjena. Dobil je 503.000 lir.

— **Nova italijansko bolgarska poročevalska agencija.** V Sofiji je bila otvorjena v navzočnosti tiskovnega ravnatelja ministra Nikolajeva, predsednika bolgarskih novinarskih združenj ter vseh ravnateljev sofijskih dnevnikov nova italijansko bolgarska poročevalska agencija. Svečani otvoritvi so prisostvovali tudi italijanski Kr. poslanik s Kr. tiskovnim atašejem ter dopisniki italijanskih dnevnikov, delujoči v Sofiji. Ravnatelj nove agencije dr. Nikolov je v daljših izvajanjih očrtal delovni načrt nove agencije. Podčrtal je, da hoče biti nova agencija za bolgarske dnevnike koristen instrument za politično orientacijo ter vir informacij, ki bodo pospešile bolgarsko sodelovanje v uspešni propagandi sedanjega trenutka.

— **Kokoš zvalila nestvor.** Iz Benetk poročajo o nenavadnem biološkem pojavu. Gospa Terezija De Paul goji kokoši in piščance. Med kokošmi je vzbujala v zadnjem času posebno pozornost kokoš, v katere vališču so našli v presledku časa dva rumenjaka brez lupine in dve lupini brez rumenjaka. Sedaj pa je zvalila neko bitje, ki mu je težko najti primere v živalskem svetu. Še najbolj bi bilo podobno morskemu konjičku. Gornji del je nenavadno razvit, v srednjem in spodnjem delu pa se je ta prečudna rast vse bolj zožila in prehajala končno v pravi rep. Biologi se zelo zanimajo za ta pojav in opazujejo življenje te kokoši. Dognali so, da je večkrat prihajal k tej kokoši neki gosak iz sosednjega dvorišča, ki se je sicer paril tudi z ostalimi kokošmi, vendar pa največ z omenjeno. Njen nestvor je kmalu poginil in so ga nato nagačili.

— **Nesreče.** Od sobote do včeraj so se ponesrečili naslednji ponesrečenci, ki se zdravijo v ljubljanski bolnici. Dveletna hčerka delavca iz Ljubljane Danica Debeljak, se je poparila. — Hedvika Maner, 35-letna zasebnica iz Ljubljane, se je vsekala v levico. — Ivan Pečnik, 50letni posestnik iz Ljubljane, se je ranil na levici. — Ivan Petrič, 12letni sin posestnika z Iga, si je pri sankanju zlomil desno nogo. — Ignac Krapež, 37letni delavec iz Ljubljane, se je ob padcu na stopnicah potolkel po obrazu. — Mihael Breščak, 56letni brusač iz Ljubljane, se je pri padcu na cesti potolkel na glavi. — Fr. Peček, 18letni sin posestnika iz Sodražice, se je vsekal v levico. — Alojz Smole, 47letni delavec iz Ljubljane, se je oparil z lugom po obrazu. — Andrej Štrubelj, 17letni sin posestnika z Rudnika, se je vsekal v desnico.

IZ LJUBLJANE

— lj **Kakor aprila.** Po včerajšnjem krasnem vremenu se je danes začelo zopet aprilsko vreme, kakršno je bilo v začetku meseca. Včeraj dopoldne je bilo vreme res prelepo, da bi se nam ne maščevalo. Bilo je prijetno toplo kakor spomladi in nebo je bilo temnomodro kakor pri nas le včasih jeseni. Popoldne se je pooblačilo in pihal je močen jug. Oblačno je ostalo tudi ponoči in začelo je deževati. Dopoldne je močno deževalo. Včeraj je najvišja temperatura dosegla že 9.6°. Ponoči se je malo ohladilo, tako da je davi znašala minimalna temperatura 4.2°. Zračni tlak je popustil v zadnjih 24 urah za 6 mm in davi je barometer kazal 760 mm. Zdaj je vreme tako nezanesljivo, da je vsako napovedovanje tvegano. Nekateri napovedujejo sneg. Vsekakor moramo sneg še pričakovati, kajti prava pomlad se začenja šele čez dober mesec dni.

lj— **Samo še nekaj dni** bodo občinstvu na ogled najnovejše slike arh. inž. Mitje Šviglja, ki so razstavljene v Kosovem salonu v prehodu Nebotičnika. Razstava je dosegla lep uspeh, čeprav je postavljenih na ogled samo 12 del. Ogledalo si jih je že lepo število občinstva in mnogi so se tudi zanimali za nakup. Ker bo razstava odprta samo do 21. t. m., naj vsak, kdor si najnovejših Švigljevih slik še ni ogledal, pohiti.

—lj **Rdeči križ poroča:** V poizvedovalnem oddelku IRK, Via Ariella Rea 2/II (Gosposvetska cesta), soba 3, naj se javijo med uradnimi urami od 8—12 naslednji: svojci vojnega ujetnika inž. Zupančiča Franca; osebe, ki so poslale pakete naslednjim: Podlogar Cveto, Erjavec Bogdan, Vidic Štefan, Velde Alojz, Sever Franc, Smuk Franc, Dejak Franc, Skodlar Franc, Bergant Ivan, Podržaj Janez, Pajnič Ivan, Sečnik Jožef, Levstik Anton, Berčan Jože, Baraga Andrej, Hočevar Ivan, Boh Franc, Muster Jože, Zajc Vinko, Cimperman Anton, Turk Jože, Bozja Franc, Lavšin Jože, Brence Janez, Trontel Malka, Poljanec Frančiška, Makuc Marija, Fabiani Viktor, Brence Ana, Tekavec Franc, Leben Avgust, Kozina Ivan, Ogrin Ludvik, Škulj Janez, Marinič Martin, Štrukelj Alojz, Zorc Franc, Ampovič Vlada.

—lj **Slovensko čebelarsko društvo** poziva ljubljanske čebelarje, da se v čim večjem številu udeleže pogreba za slovensko čebelarstvo prezaslužnega častnega člana g. Martina Humeka. Pogreb bo 16. II. ob 15. uri z Žal.

Izšel je

peti roman „Dobre knjige“

Februarski zvezek DK prinaša Jack Londonov eksotični roman

»JERRY Z OTOKOV«

Naročniki DK dobe novi roman te dni dostavljen na dom. Oni, ki prihajajo po knjige sami v upravo naših listov, lahko dvignejo od danes naprej tudi že februarski roman.

V podrobni prodaji se dobi »Jerry z otokov« v vseh knjigarnah. Broširana knjiga velja 10 lir, vezana in na trpežnejšem papirju tiskana pa 25 lir.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Torek, 16. februarja ob 17.30: **Mirandolina.** Red Torek.

Sreda, 17. februarja ob 17.30: **Ples v Trnovem.** Red A.

Četrtek, 18. februarja ob 17.30: **V Ljubljano jo dajmo!** Premiera. Red Premierski.

Petek, 19. februarja ob 15.: **Primer dr. Hirna.** Izven. Cene od 12 lir nazdol.

Sobota, 20. februarja ob 17.30: **Mirandolina.** Izven. Cene od 20 lir navzdol.

*

V četrtek bo v Drami premiera stare slovenske igre, ki jo je napisal Josip Ogrinec, z naslovom: **»V Ljubljano jo dajmo!«** Na delo, ki spada med ljudske igre in ki je razširjeno po vseh naših čitalniških odrih, opozarjamo. Režijo ima Milan Skrbinšek.

OPERA

Torek, 16. februarja ob 17: **Beg iz seraja.** Red B.

Sreda, 17. januarja, ob 17: **Sestra Angelika. — 7. simfonija.** Red Sreda.

Četrtek, 18. februarja ob 17: **»Beg iz seraja.** Red Četrtek.

Petek, 19. februarja: zaprto. (Generalka).

Sobota, 20. februarja ob 17: **Janko in Metka.** Premiera. Red Premierski.

Poravnajte čim prej zaostalo naročnino!

Malo jezikovne paše

»Slovenski jezik je zgrajen drugače kakor nekateri drugi jeziki« — ste morda že kdaj slišali ali čitali, vendar lahko podvomite, da je sestava (»konstrukcija«, »zgradba«) slovenščine različna od manj sorodnih evropskih jezikov ko se pa včasih tako tesno naslanja na tuje vzore in kroje. Tako se lahko danes dovolj napasemo na teh besedah: graditi, zgraditi, zgradba, zgrajeno, zgraditev, gradnja; menda vam ne bodo presedale, saj so tako domače že skoraj obrabljene.

Da »zgraditi« ni slovenska beseda? Tega res ne trdimo, čeprav bi smeli. Vsaj nekdaj v resnici ni bila slovenska in še zdaj ni udomačena med ljudstvom. Izobraženci so glagol graditi in izvedenke vpregli v toliko pomenov, da je pravi pravtni pomen obledel. Kdo ga še pozna? Pri nas pač ne more nihče govoriti naravno, kdor že ne govori kmečko, ter se izogiba lepih slovenskih besed, ki jih govori ljudstvo, da bi ne skrival svoje izobrazbe in učenosti.

Poslušajte kmeta! Ali ste že kdaj slišali da je dejal: gradim cesto? Ali bi bilo mogoče, da bi si kmet zgradil ali izgradil drevesnico, zgradil mlaj ob slovesni priliki, se zavaroval pred strelo z »zgradbo« strelovoda, da bi si gradil vodnjak itd.? Vse to je pa seveda mogoče med izobraženci: zgradba ceste, železnice, telefona, kanalizacije, parka, sprehajalne poti, letala, stroja; izgraditev organizacije in industrije; pevčev glas je dobro izgrajen; zgradba romana je dobra; graditi hišo prekop, predor, spomenike, modele, obrambne črte, zaklonišča; idejna zgradba; filozofska zgradba, gradnja ceste, poslopij itd. Menda tudi čevljar gradi čevlje, pek kruh, klobučarka (»modistka«) klobuk; zelenjadar si zgradi vrt in na njem gradi zelenjavo. Meščan ve celo povedati, da krt zgradi krtino. — Tako spada tudi »graditi« med glagole, ki je v skoraj-slovenščini hlapec za vse kakor sta »vršiti« in »nahajati se«.

Najnavadnejših slovenskih besed se nekateri ljudje očitno najteže nauče. Res silno težko je uporabljati tako preproste besede: vodnjak kopljejo; železnico polagajo; cesto delajo; hiše zidajo; kozolec stavijo; postavili so oder; letalo sestavljajo; stroje izdelujejo; pot bodo naredili ali nasuli; cevi in kable polagajo; telefonske žice bod napeli; vodovodne cevi polagajo; spomenik bodo postavili; prekop kopljejo; predor vrtajo; kraj (ozemlje) so utrdili (ne: zgradili so obrambno črto); pevčev glas je izbrušen; organizacija je izpopolnjena; industrija se je razvila; sestava, stavba romana; izdelava modelov; filozofski sestav itd.

Dandanes so mnogi menda že pozabili — ali še ne vedo — da ima slovenščina lepe besede: staviti, zidati, postavljati, sestavljati, stavba, sestava... Dopovedati bi jim bilo treba tudi, da »graditi« pomeni v slovenščini nekaj drugega kakor v srbohrvaščini. Ograjeno je pri nas, kar obdaja ograja; ograjen prostor je ograd. Tudi grad nekaj ograjuje. Istega izvora je gradišče. V slovenskem narečju pomeni tudi zgraja živo mejo. Pregraditi ali zagraditi pa pomeni v slovenščini zajeziti vodo, pregraditi reko, potok. Naš kmet si ogradi vrt, pašnik, njivo. Hiše ne gradimo, temveč jo zidamo ali stavimo. Kar sezidamo ali postavimo, ni zgradba, temveč stavba. Rečemo pa lahko, da gradimo ograjo ali pregrado, čeprav je prav tako primerno: postaviti ograjo.

Raba besed: zgradba, graditi, zgraditi, gradnja — ni največji greh, morda je le pomanjaknje okusa. Človeka pa boli, ko spreviđi, da nekateri ljudje dosledno rabijo le besede, ki so kolikor mogoče manj slovenske. Zakaj bi ne govorili kakor ljudstvo, ki govori res živi jezik? Kmet pravi, da si je sezidal hišo, postavil skedenj, izkopal vodnjak ali jarek, naredil, nadelal, udelal, utrl pot, naredil, nasul cesto, pregradil potok, postavil plot, ogradil pašnik. Nedvomno njegov jezik zaradi tega ni manj bogat in lep. Da bi se pa izobraženec učil jezika od kmeta? To bi se mu zdelo največje ponižanje, če bi mu sploh prišlo na misel. Kmet velja nekaterim še vedno za — kmetavzarja, ki ne zna niti odpreti ust; v resnici pa ne znajo odpirati ust tisti, ki skušajo govoriti po vsej sili drugače kakor kmet. Če bi kmet ne bil tudi v jeziku tako starokopiten kakor slovi v splošnem, bi mnoge slovenske besede »živele« samo še v starih slovarjih ali v drugih pomenih kakor so nekdaj. Ljudje v mestih menda njso jezika nikdar dovolj spoštovali, da bi se bali zanikrnosti v pisavi in govoru. Zato je treba neprestano bičati malomarnost in ravnodušnost pri rabi jezika ter opozarjati, kaj zveni slovensko in kako se slovenščina razlikuje od jezikov, ki so prepojili naše razumništvo s tujo miselnostjo.

DVA KLJUČA

na verižici sta bila izgubljena v nedeljo popoldan od cerkve sv. Krištofa do Bohoričeve ulice. Pošten najditelj se naprosa, da jih proti nagradi izroči v oglasnem oddelku »Slov. Naroda«.

KLOBUČARNA »PAJK«

vam strokovno osnaži, preoblika in prebarva vaš klobuk, da izgleda kot nov. — Lastna delavnica. Zaloga klobukov. — Se priporoča **Rudolf Pajk,** Ljubljana, Sv. Petra cesta 38, Miklošičeva cesta 12 (nasproti hotela Union).

Zahtevajte pri Vašem trgovcu

NAŠ ČAJ

od Kmetijske družbe

Tempaccio da Aspirina! Che diluvio! Ben presto i piedi si bagnano e si corre il rischio di buscarsi un raffreddore. Per evitare malanni prendete subito le compresse di Aspirina.

BAYER — non manchi ASPIRINA in casa vostra!

Za slabo vreme Aspirin! Kak naliv! Noge se hitro zmočijo in obstoja možnost prehlada. V izogib bolezni vzemite takoj tablete Aspirin.

BAYER — nepogrešljiva ASPIRIN v vaši hiši

Aut. Pref. Milano - 31014 - 1940 - XIX

Inserirajte v Slovenskem Narodu!

Koliko je dala naša zemlja pred 40 leti

Ljubljana, 16. februarja

Znano je, da pridela naš kmet nekaterih živil dandanes manj kakor pred 40 leti. Zanimive številke o tem objavlja »Kmetovalec« v razpravi inž. S. Goriupa »Gospodarimo času primerno!«

Povprečen pridelek zelo nizek

Strokovnjak ugotavlja predvsem, da je povprečen pridelek kulturnih rastlin pri nas zelo nizek; statistika nam kaže, da se v zadnjih 40 letih ni povečal v razmerju kakor v večini drugih kulturnih držav. Zakaj naš kmet ni mogel bolje napredovati? Zakaj ni mogel prisiliti zemlje, da bi mu dala več? Upoštevati je treba neugodne talne razmere, plitev, kraški in prodnati svet, predvsem pa nizke cene pridelkov v primeri z dragimi umetnimi gnoji — to so vzroki zastoja v našem kmetijstvu. Menda bi bilo treba upoštevati tudi veliko razkosanost zemljišč pri nas. Na majhnih kočarskih posestvih pač ni mogoče umno gospodarstvo.

Koliko smo pridelali pred vojno

Pisec navaja številke avstrijske statistike o povprečnem pridelku v naših krajih pred desetletji in sedanjo vojno. Te številke primerja s povprečnim pridelkom v Nemčiji, kjer so dosegli že višek, kar zemlja lahko da. Na »kraškem« ozemlju, to se pravi na Dolenjskem in Notranjskem, je naš kmet pridelal v desetletju 1896—1907 na hektar zemlje povprečno kg: pšenice 840, rži 710, ječmena 830, koruze 1160 in fižola 890. Največji povprečni pridelek pšenice je pa bil l. 1938 v črnomeljskem in novomeškem okraju, po 1330 kg. Najmanj je dala zemlja v logaškem okraju, le 790 kg na hektar. Fižola so pa pridelali l. 1938 največ v »kraškem predelu Kranjske«, in sicer 890 kg na ha, medtem ko je bil najmanjši pridelek v črnomeljskem okraju, le 530 kg. Krompirja so pridelali povprečno 7920 kg na ha, pese 9230, zelja 8240 in sena 2480.

Pridelek pred sedanjo vojno

Številke o pridelku l. 1938 nam pokažejo, koliko je naše kmetijstvo napredovalo ali nazadovalo po 40 letih. Oglejmo si številke o povprečnem pridelku v posameznih okrajih sedanje Ljubljanske pokrajine.

	Črnomelj	Kočevje	lj. okol.	Logatec	N. m.
pšenica	1330	950	1120	790	1330
rž	1140	920	960	650	1190
ječmen	1380	1000	1050	760	1380
koruze	810	1740	1470	1200	1540
krompirja	3670	8110	7270	6030	5480
fižola	530	670	630	730	650
pese	3890	6190	11700	7700	5810
zelja	2760	8050	7690	4910	7700

Iz teh številk je razvidno, da se je v zadnjih štiridesetih letih nekoliko povečal pridelek žita, povprečni pridelek krompirja, fižola in ponekod sena je pa celo manjši. Pri krompirju je izjema le kočevski okraj, kjer pridelujejo Wollmannov krompir.

Velik napredek v drugih državah

Medtem ko ni naš kmet skoraj nič napredoval, temveč se je pridelek nekaterih rastlin še celo zmanjšal, so v drugih kulturnih državah zelo napredovali. Zakaj ni mogel napredovati vsaj nekoliko tudi naš kmet? Predvsem, ker ni nič bolje gnojil zemlje. V mnogih krajih umetnih gnojil sploh ne poznajo. Oglejmo si, kako je napredovalo kmetijstvo v Nemčiji v isti dobi. Povprečni pridelek na ha je znašal kg:

v letih	pšenica	rž	ječmen	krompir	seno	detelja
1900/04	1880	1550	1850	13000	4020	4300
1910/14	3130	1790	2050	13580	4550	4320
1915/19	1740	1400	1530	11690	4060	4250
1933/38	2320	1770	2040	16890	4260	5200

Te številke nam postanejo bolj razumljive, ko primerjamo z njimi še naraščajočo porabo umetnih gnojil. Poraba umetnih gnojil je silno naraščala, v mnogo večjem razmerju kakor povprečni pridelek. Preseneti nas, da se povprečni pridelek v novejšem času ni več bistveno povečal kljub mnogo večji porabi umetnih gnojil. Vedeti moramo, da so zemljo že zelo izčrpali. Če so hoteli pridelovati še vedno toliko kakor v letih, ko so že dosegli višek, so morali vračati zemlji tem več umetnih gnojil. Njive so zelo gnojili, zlasti s fosforovimi gnojili, že l. 1914, in zaradi intenzivnega obdelovanja so odnašali s polj leto za letom izredno mnogo hranilnih snovi, zato pač poslej ni bilo več mogoče povečati pridelka. Če bi ne gnojili mnogo bolj kakor so tedaj, ko zemlja še ni bila tako izčrpana, bi se povprečni pridelek celo zelo zmanjšal.

Česa nas uče tuji zgledi

Od tujih zgledov se seveda tudi pri nas lahko mnogo naučimo, vendar pa ni dobro vse za nas, kar je priporočljivo v Nemčiji. Naša zemlja se pač razlikuje od zemlje v drugih pokrajinah. Glede na značaj zemlje je treba uravnati porabo posameznih umetnih gnojil. Ni pa seveda vseeno, kaj pridelujemo, kajti vse rastline ne zahtevajo enake količine hranilnih snovi. Nemcem se je posrečilo v novejši dobi še znatno povečati pridelek krompirja, ki potrebuje, kakor vse skrobnate rastline, mnogo kalija. Pred prvo svetovno vojno so Nemci še slabo gnojili s kalijem, bolj so ga začeli uporabljati le v novejši dobi. Dovolj pa seveda ni le izdatno gnojenje, temveč je treba skrbno izbirati in odbirati seme. Pri nas bi bilo treba v tem pogledu še mnogo storiti. V Nemčiji zemlja zahteva predvsem fosforna gnojila. To se je izkazalo v količini pridelka zelo očitno med prvo svetovno vojno, ko je začelo primanjkovati fosfornih gnojil. Zato je pa tudi bila žetev l. 1918 najslabša. Fosforja primanjkuje najbolj tudi zemlji pri nas. Ta hranilna snov je potrebna zlasti rastlinam, ki vsebujejo mnogo beljakovin, torej žitom, kajti sicer zrno ni kleno. Pridelovalci žita bi se morali vsekakor založiti s fosforjevimi gnojili. Učiti bi se morali tudi na primerih drugih italijanskih pokrajin. Pred sedanjo vojno se je povprečni pridelek v Italiji zelo povečal, predvsem po zaslugi posebnih ukrepov, da so kmetijski pridelki dobili primerno ceno. Poslej je kmet laže kupoval umetna gnojila in druge pripomočke umnega obdelovanja zemlje. Znano je, kaj vse so v Italiji storili, da bi zmagali v »žitni bitki«.

Zdaj bi tudi naš kmet laže kupoval umetna gnojila, ker pridelke prodaja mnogo dražje kakor pred vojno. Lahko pa tudi proda vse, kar pridela. Nespametno bi bilo, če bi ne skušal zdaj izvabiti iz zemlje čim več, kajti boljša konjunktura najbrž ne bo več zopet tako kmalu nastopila. Nikakor bi ne bilo pametno, če bi kmet zdaj, ko ima več denarja, ne nalagal glavnice v posestvo, v zemljo ter če bi pustil denar ležati mrtev. Doslej so mnogi kmetje tudi že lahko poravnali dolgove, poslej bi pa naj dohodke porabljali čim bolj za zemljo ter izboljšanje gospodarstva sploh. — Kaj bi morali predvsem storiti, da bi pridelovali čim več? Strokovnjak pravi, da pridelke lahko znatno povečamo, če začnemo zemljo pravilno, globoko obdelovati, sejemo le zdravo, razkuženo, po možnosti odbrano seme, predvsem pa moramo skrbeti za izdatno prehrano rastlin. Žitom moramo gnojiti obilno s fosforjevimi gnojili, krompirju s kalijem. Da bo žetev čim boljša, je potrebno vsestransko gnojenje z dušikom, fosforjem in kalijem (amonijev sulfat, superfosfat, 40-odstotna kalijeva sol) in apnenje kislih tal z zmletim apnencem ali apnenim prahom. Pri krompirju pa moramo upoštevati še, da je večina naših krajev okužena z virusnimi boleznimi. Oboleli krompir pač ne more dati zadovoljivega pridelka, zato bi si morali preskrbeti vsako leto seme iz neokuženih krajev. Kjer pridelujejo semenski krompir, bi ga morali odbirati po skrbnem opazovanju posameznih rastlin že na njivi. Letos moramo biti pri pridelovanju krompirja posebno pazljivi, da se ne bo razpasel tudi pri nas največji krompirjev škodljivec, koloradski hrošč, ki se je že pojavil na Štajerskem.

70.000 dolarjev za 1 znamko

Z morilcem njenega lastnika je izginila tudi najdražja znamka na svetu

Najdragocenejša znamka na svetu, ki je bila nedavno ukradena, ima zelo burno preteklost. Pred 90 leti po letu 1853. je bila tiskana, ko je poštna uprava glavnega mesta Guyane Georgetowna zaman čakala na pošiljko tisoč novih poštnih znamk. Ljudje so zahtevali naj pošta v redu odpošilja njihova pisma in tako upravitelju pošte ni preostalo nič drugega, nego poskrbeti za nadomesilto in nadalje natisniti 10 nadomestnih znamk. Dva dni pozneje so pa prišle težko pričakovane znamke. Od nadomestnih odnosno zasilnih znak je bilo ta čas 9 že prodanih in samo ena je še ležala v upraviteljevem predalčku. Ni znano kje so ostale na pismih v Evropo poslane nadomestne znamke. Pač je pa znano, da je upravitelj pošte v Georgetownu podaril deseto zasilno znamko svojemu nečaku. Njegov nečak je hranil to redko znamko skozi 20 let. Nekoč jo je pa opazil pri njem njegov stric, strasten filatelist in kupil jo je od njega za 12 šilingov.

Leta 1884. je kupil od strica vso zbirko znamk obenem nadomestno neki Francoz. Leta 1889. jo je prinesel v Pariz in pokazal svojemu prijatelju grofu Phillippu Renotiernu de Ferrariu. Grof je bil tako navdušen za to redko znamko, da je plačal za njo 3.000 frankov. Pozneje je odpotoval v Berlin, da bi proučeval Nemčijo in življenje njenega prebivalstva. Svoje vtise je opisoval v člankih, v katerih se je zahvaljeval za gostoljubnost, ki jo je vžival v Nemčiji. V zadnjem članku je zapisal: Upam, da bom mogel nekoč izraziti svojo hvaležnost tudi drugače in ne samo z besedami.

In svojo obljubo je Ferrari izpolnil. Ko je v oktobru 1918 na svojem posestvu v Normandiji umrl, so našli v njegovi oporoki določbo, naj izroče redko znamko, ki je bila njena cena že silno narasla, nemški vladi v znak njegove hvaležnosti za gostoljubnost. Razmere pa niso dovoljevale, da bi se to zgodilo. Redko znamko so francoske oblasti zaplenile in prišla je na javno dražbo. Kupil jo je neki ameriški filatelist za 33.000 dolarjev. Čez leto dni jo je pa prodal v Mehiki nekemu milijonarju za 70.000 dolarjev. Novemu lastniku pa dragocena znamka ni prinesla sreče. Mož je bil umorjen in morilec ga je oropal. Med drugim mu je odnesel tudi dragoceno znamko. Od tistega dne je izginila vsaka sled za njo.

Za povzdigo makedonskega kmetijstva

Bolgarski kmetje že imajo svojo stanovsko organizacijo, zdaj bodo pa organizirani še kmetje v Mekedoniji. V okraju Skoplje je že organiziranih 18 okrožnih kmečkih društev, ki šteje 40.000 članov, okraj Bitolj ima pa zaenkrat štiri kmečka društva z 12.000 člani. Z novimi pokrajinami, priključenimi Bolgariji lani, je dobila država tudi nove naloge. Največjo pozornost med novimi pokrajinami posveča Bolgarija Makedoniji. Makedonsko kmetijstvo bo organzirano tako kakor je v ostalih pokrajinah Bolgarije. Tam so se pokazale blagodejne posledice organizacije kmetijstva. V stari Bolgariji so organizirani kmetje večinoma na zadružni podlagi in ta način organizacije se je zelo dobro obnesel.

V Makedoniji pospešuje bolgarska vlada tako poljedelstvo kakor živinorejo. Treba je pa premagati mnogo starih predsodkov in pripraviti kmete do tega, da se oprimejo modernih metod. V Makedoniji orje mnogi kmetje še z lesenimi pljugi in le težko se sprijaznijo z železnimi. Vlada je poslala tja mnogo kmetijskih strokovnjakov in instruktorjev. V Makedoniji bo zgrajenih več modernih klavnic in hladilnic. Takoj ob priključitvi je dala bolgarska vlada za najnujnejše potrebe kmetijstva 10 milijonov levov za nakup poljedelskih strojev in umetnih gnojil. Pristojne oblasti upajo, da se bo pridelek v Makedoniji v dveh ali treh letih dvignil približno za 40 %.

Važno vlogo igra v Makedoniji tudi gozdarstvo. Mnogo gozdov je bilo zadnja leta posekanih in posledica tega je bila, da se je poslabšalo podnebje. Zato pripravlja bolgarska vlada v Makedoniji tudi obširno pogozdovanje. Sadili bodo samo naglo rastoče drevje.

Obdavčena okna

V Parizu se zdi tujcem čudno, da segajo okna pročelnih stanovanj večinoma do tal. Vzrok je v tem, da se računa v Parizu zemljiški davek po številu oken. Če so okna večja jih je treba manj in tako plačujejo hišni posestniki tudi manj davkov.

Žalujoči upnik

Neki trgovec v Göteborgu je prišel na svojevrstno misel, kako iztirjati dolg od svojega dolžnika. Dolgo je že tega, ko je bil posodil nekemu trgovcu večji znesek, ki bi mu ga vrnil, čim bi imel v trgovini zopet več sreče. Dotično trgovsko podjetje si je hitro opomoglo, toda trgovec denarja ni hotel vrniti in tudi za opomine se ni zmenil. Nekega jutra so se pa ustavljali pred izložbo radovedni meščani. Tam je bilo namreč pritrjeno črnoobrobljeno oznanilo, glaseče: Žalujočim svojcem g. X izrekam globoko sožalje ob smrti njihovega soproga in očeta. Bojim se vsekakor, da je g. X umrl, kajti on, ki je sicer vedno rad prihajal v mojo trgovino in ki sem mu rad posodil 500 kron, se že dolgo ni več pojavil.« — Komaj je minila dobra ura, ko se je dolžnik javil svojemu upniku in mu položil na mizo polovico svojega dolga. Odprto sožalno pismo je pomagalo.

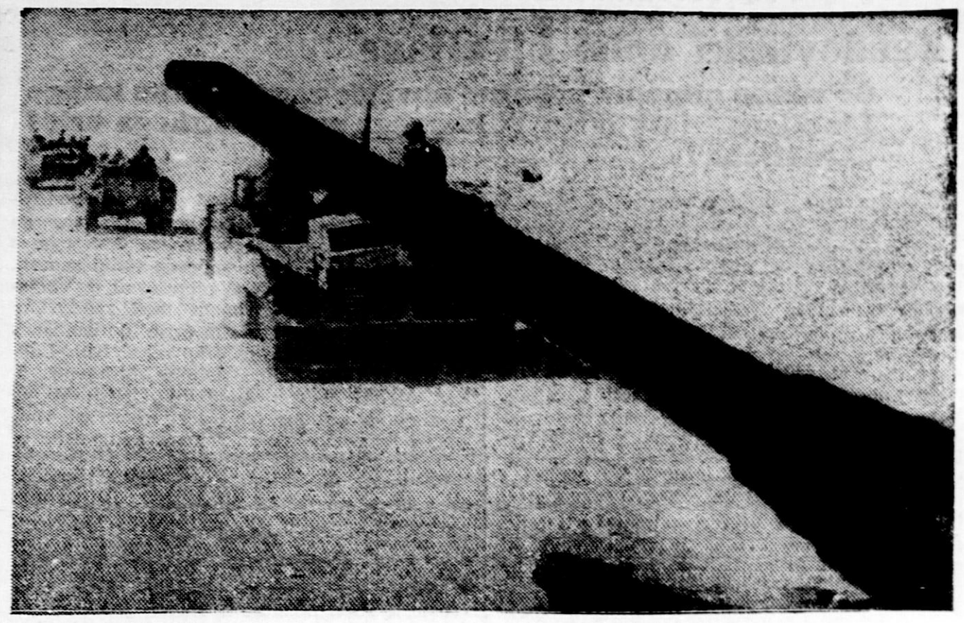

Libijska fronta: lahke italijankse motorizirane kolone v akciji v puščavi

Najmanjše knjige

Leta 1897. je bila tiskana najmanjša knjiga na svetu. Knjiga obsega 208 strani in v nji je med drugim objavljeno Galilejevo pismo. Knjižica meri 9.5×6 mm. Le nekoliko večji je Karlsruhrski almanah iz leta 1826, ki meri 2×1.5 cm in tehta samo 1 gram. V tej drobni knjižici je koledar, 22 lesoresov, 5 portretov in načrt mesta Karlsruhe.

Turški proračun

Iz Ankare poročajo, da pripravlja turško finančno ministrstvo novi državni proračun za leto 1943/44. Novo proračunsko leto se prične s 1. julijem. V marcu se sestane novoizvoljena narodna skupščina. Državni izdatki so po novem proračunu zelo povečani. Zato se je pokazala potreba po novih dohodkih. Finančno ministrstvo pripravlja uvedbo stalnega davka na osebne dobičke. V zvezi s povečanjem državnih izdatkov pripominjajo v finančnem ministrstvu, da se je povečalo tudi število narodnih poslancev in sicer od 429 na 444.

V Istambulu so že končane priprave za nove parlamentarne volitve. Od 3. do 10. t. m. so bili razgrnjeni volilni imeniki. Volitve bodo pa od 14. do 20. t. m.

Madžarski vinski trg

Tudi Madžarska je imela lani izredno dobro vinsko letino, tako po kakovosti kakor tudi po količini. Lanska vina so izvrstna, v njih je mnogo sladkorja, pač jim pa primanjkuje kisline. Zato jih bodo rezali s kislimi vini prejšnjih letin. Na madžarskem vinstem trgu vlada zaradi veliko povpraševanje po primernih vinih, iz prejšnjih let. Tudi za izvoz namenjeno lansko vino bo treba rezati z drugimi vini. To velja samo za takozvana kozumna vina, kajti boljših vin na Madžarskem nikoli ne režejo. Rezana vina pridejo na trg samo pod splošno označbo »bela ali rdeča vina«.

Porast števila porok v Atenah

Urad za izdajanje ženitnih dovoljenj pri atenskem škofijskem ordinarijatu izkazuje velik porast števila porok. Leta 1940 je zaprosilo za poročno dovoljenje 4952 parov, predlanskim 6446, lani pa 5642. Zanimivo je, da je prav v letu 1941, ki je bilo najtežje, toliko Atencev sklenilo zakonsko zvezo. Iz tega bi se dalo sklepati, da silijo fante in dekleta v zakon baš težke razmere. Na drugi strani je pa treba upoštevati tudi verižnike, ki zaslužijo v takih razmerah največ. Toda v izrednih razmerah sklenjene zakonske zveze niso posebno trdne. Sporedno s porastom števila porok namreč narašča tudi število razporok. Letošnje leto utegne biti v tem pogledu v Atenah rekordno.

SNUBAČ

— Že zopet ste tu, čeprav sem vas malo prej postavil pod kap.

— Oprostite, toda prej mi niste povedali, ali bi mi dali svojo hčerko za ženo ali ne...

PREDOLG ROK

— Če boš priden, dobiš nekaj za god.

— Kdaj pa bo moj god?

— Čez mesec dni.

— O, potem imam pa še dovolj časa, da postanem priden.

Križanka št. 34

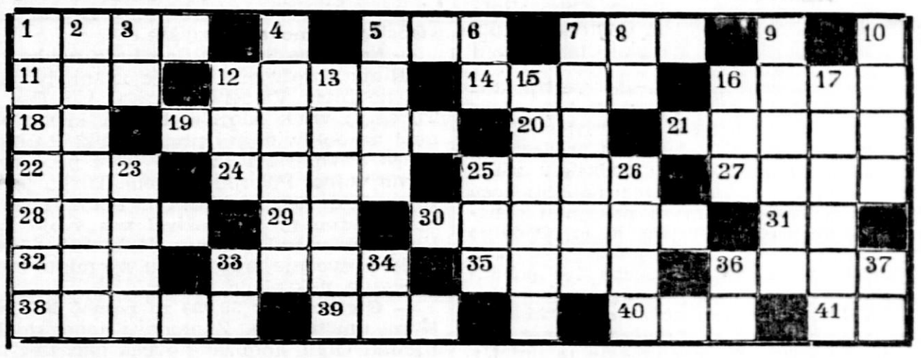

Besede pomenijo

Vodoravno: 1. pristanišče v Siriji, 5. reka v Angliji, 7. značilna oblika, 11. vojna zabela, 12. proizvod ognja, 14. domača žival, 16. pritok Donave iz Štajerske, 18. površinska mera, 19. razvedrilo, kratkočasje, 20. pol olja, 21. slovenski pisatelj (»Ovčar Marko«), 22. drevo; rudnik v Srbiji, 24. madež, hiša, 25. zborovanje, pomembnejši sestanek, 27. ime štirih madžarskih kraljev iz rodu Arpadovičev, 28. sveta gora v Grčiji, 29. italijanski spolnik, 30. pripadnik slovanskega naroda, 31. osebni zaimek, 32. poljska cvetlica, 33. brez upiranja, z veseljem, 35. moško ime, 36. domača žival, 38. letopisi, 39. predplačilo, 40. češka pritdilnica, 41. erbij.

Navpično: 1. država v USA, 2. Koroška, 3. medmet, 4. je za vsako jed potrebna, 5. ruska reka, 6. medmet, 7. praznik, 8. italijanski spolnik, 9. slikarjeva potrebščina, 10. hrana Izraelcev v puščavi, 12. kraj v daljni okolici Ljubljane, ob dolenjski železnici, 13. rastlinski sad, 15. dan v tednu, 16. otok v Adriaticu, 17. sladkovodne ribe, 23. del telesa, 25. neprijetnost, nesreča, neugodje, 26. okvara, načeto mesto, 33. japonska mera, 34. pritok Urala, 36. grška črka, 37. površinska mera.

REŠITEV KRIŽANKE ŠT. 33

Vodoravno: 1. gruda, 5. krematorij, 14. lira, 15. pluto, 16. ržena, 18. Ema, 19. greda, 20. ažijo, 21. pr, 22. da, 23. slana, 24. orana, 25. hov, 26. sliva, 27. mrena, 28. zrno, 29. Latini, 31. kleni, 32. Ravel, 33. Ivana, 34. fraza, 35. kilavo, 36. šara, 37. Breda, 38. balet, 39. Črt, 40. trate, 41. napet, 42. re, 43. ei, 44. prekanjenec, 45. lan.

Navpično: 1. gledališče, 2. rima, 3. ura, 4. da, 5. klena, 6. ruda, 7. eta, 8. MO, 9. tržani, 10. ožina, 11. reja, 12. ino, 13. ja, 15. pravi, 17. krvoločen, 19. glina, 20. arena, 21. ponov, 23. slina, 24. breza, 25. Hrvat, 26. start, 27. Mladen, 28. zalet, 30. Avari, 31. Kreta, 32. rilec, 34. frak, 35. kape, 37. bre, 38. ban, 40. TR, 41. ne, 42. Ra.

GEORGES OHNET: 7

PRODAJALEC STRUPOV

ROMAN

Imenitni prijatelji iz kluba imajo namreč velike zahteve, zato pa majhne vire dohodkov. Toda Vernier-Mareuil se je znal smehljati vsakemu potrošenemu tisočaku in čutil se je izredno počaščenega, če je mogel svoje prijatelje odpeljati z avtomobilom na konjske dirke, z avtomobilom, ki je veljal celo premoženje.

Končno si je uredil v Gourneville lovišče, obsegajoče tisoč petsto oralov. Tu so njegovi prijatelji na vsakem pogonu pobili najmanj petsto komadov divjadi. Mož, ki ni niti zoprn, niti neumen, predrzen ali lakomen, najde v takih razmerah mnogo gostov, morda še več, kakor si jih želi. Vernier-Mareuil je zavzemal že ugleden družabni položaj, ko se je seznanil z gospodično de Vernecourt des Essarts. Imela je samo še mater in s to staro damo, ponosno tako, kakor da izvira iz vojvodskega rodu, je živela dokaj bedno od skromne dediščine, ki ji jo je bil zapustil njen oče, bivši poslanec okraja Mayenne in namestnik predstojnika političnega urada grofa Pariškega, emigranta in pretendenta na francoski prestol.

Vernier se je seznanil z obema damama, ko se je mudil na oddihu v Deauville, kjer sta imeli skromno stanovanje v zakotni ulici. Njuno domače življenje je bilo kaj enostavno, nasprotno sta pa živeli na zunaj zelo razkošno. V avgustu sta zahajali vsak večeer v najboljšo družbo, kjer se je zbiralo vse, kar je bilo v Deauville resnično aristokratskega in imenitnega. Ta svet je občeval z materjo in hčerko, čeprav sta bili obubožali, kakor da odseva od njih lesk kraljevske moči. Ljudje so govorili: Oženiti se z gospodično de Vernecourtovo pomeni zagotoviti si visok položaj tistega dne, ko bo grof Pariški zasedel kot kralj francoski prestol.

Ker se pa kralj kljub vsem željam in pričakovanjem svojih vernih ni vrnil, niti ni pokazal najmanjšega veselja vrniti se, snubačev ni bilo od nikoder in dražestna Emmelina, ki se ni mogla voziti v kočijah, okrašenih z rodbinskim grbom, niti udeleževati se lovov na velikih gradovih francoskega podeželja ali preživljati noči na plesih v družabni sezoni v Parizu, je zaman čakala na ženina. Koža na licih ji je že venela, poteze njenega obraza so postajale ostrejše. Bila je sicer še zelo lepa, toda tistega dne, ko se je seznanila z Vernier-Mareuilom, se je že bližal začetek konca njene lepote.

To se je zgodilo po posredovanju čudnega moža, ki je bil prevzel v tistih časih ogabnosti in podkupljivosti nalogo svetega Vincenca Pavlanskega ter posvetil svoje sile vzvišeni nalogi lajšati človeške bolečine, v kolikor so mu bile znane. Gospod Rampin je prirejal loterije za svojo Zaščito otrok in baš je bil prispel v Deauville, da bi potrkal na usmiljenje svojih aristokratskih klientov, ko je Vernier-Mareuil, ki je vsako leto bogato podprl njegovo dobrodelnost, prispel v Grandhotel, privabljen po konjskih dirkah. Takoj ga je vpisal v svoj dobrodelni odbor z nujnim opozorilom, da pride tako v družbo vojvodinj in markiz najčistejše aristokratske krvi.

Vernier-Mareuil se je torej uklonil njegovi želji in med vsemi temi lepimi damami iz aristokratskih krogov, ki so se bile resno lotile naloge nazprodati srečke dobrodelne loterije med svojimi prijatelji je opazil gospodično de Vernecourt. In v zarotniškem krožku blagorodnih prodajalk je šlo od ust do ust: Emmelina se mora omožiti z Vernier-Mareuilom. Sicer je bil mož čisto navaden meščan, toda imel je dvojno ime in to je dišalo po plemstvu. Sicer pa, saj lahko sveti oče podeli darežljivemu milijonarju grofovski naslov, a milijonar sam bi s to ženitvijo dokazal tudi, da je iskreno naklonjen dobri stvari.

Vernier, ki so nanj pritiskali in mu prigovarjali, pa tudi samega je mikala novost tega položaja, se je dal zapeljati in odločil se je za to pustolovščino. Star je bil petinštirideset let in oženil se je z gospodično Emmelino de Vernecourt des Essarts, ki ji je bilo komaj šestindvajset let, toda njena leta bi se bila lahko štela kot vojna dvojno. Poleg tega je imela še mater. Zato je pa imel on sina, mladega Kristijana, ki je bil prav kar dovršil svoje študije in vstopil v življenje z nazori, ki so se po pretežni večini razlikovali od nazorov njegovega očeta. To so bili sadovi nove sportne vzgoje, ki je odtujevala mladini duhovne zadeve. Mladi Kristijan se med svojimi študijami manj ukvarjal z latinščino kakor s telovadbo in če ni bil posebno dobro podkovan v humanističnih vedah, je bil pa prvak v nogometu. Odlikoval se je tudi na konjskih dirkah, v tenisu, polu in pozneje še v motociklistiki.

Ker je bil vešč nemščine in angleščine, je dokaj dobro dovršil visoko šolo trgovskih ved. Enoletno vojaško službo je odslužil pri konjenici pri četrtem polku jezdnih lovcev. Pri tem polku se je seznanil z mladim gizdalinom Longinom, Vertemoussom in Fabreguirom, ki so z znatnimi težkočami in trudom opravljali svojo obvezno vojaško službo. V tej družbi se je naučil dotlej trezni Kristijan popivati in kmalu se je slišalo njegovo ime v marsikateri pustolovščini.

Verniere-Mareuil je zmagoval pri vseh krčmarjih garnizijskega mesta. In če se je pojavil vojak Kristijan v tem ali onem teh javnih lokalov, so ga sprejeli, tako, kakor bi sprejeli samega Rotschilda v vsaki menjalnici. Njegovi nečimurnosti je to prijalo in iz golega napuha je naročal za vso družbo vse vrste likerjev, kar so jih morali imeti v zalogi kavarnarji, če so hoteli ustreči razvajenim gostom. Pokušali so in primerjali in malone vedno je odnesel zmago »Kraljevski liker, zlati trak«. In pijana družba je vedno čestitala Kristijanu.

— To mora biti ljubezniv papači!

— Ah! In kako trdno stoji na nogah, če ljudje popijejo toliko njegovih steklenic.

Urejuje Josip Zupančič — Za Narodno tiskarno Fran Jeran — Za inseratni del lista: Ljubomir Volčič — Vsi v Ljubljani